

Vi kvinnor

I DEMOKRATISKT VÄRLDSFÖRBUND

Nr

4

LÄS

i detta nummer:

Ingen utopi

Hur svenska skolbarn »läser» kinesiska böcker

De bittra minnena en mäktig fredsappell

Weekend i en italiensk småstad

Skiftarbete och barntillsyn

IRÈNE JOLIOT-CURIE

Industrin i Köping »ej intresserad» av deltidarbete

Novell - dikt - barnsida - broderi m. m.

OMSLAGET:

»... än får ni gå med strumpor och skor, än är det vinter kvar, säger mor ...»

Årg. 8 - 1956 - 50 öre

Ingen utopi

Det är ingen ny utopi jag kommer med, utan något urgammalt, ett bortskymt livsvillkor, som behöver understrykas i nuet.

Jag utgår från en verklighet i och innanför människan, vilken likt legendens Shekina — härligheten — ibland förnimmes helt nära vårt släkte, ibland tycks helt avlägsnad. För 20 år sedan formulerades detta så: Newton förvisade Gud från naturen, Darwin bannlyste honom från livet. Freud drev honom bort från det sista fästet: själen (Gerald Heard). Men — börjar det inte arta sig till en ny sorts annalkande genom olika dörrar? Ej minst från de tidigare hårdast igensmällda, fysikernas och astronomernas? — Vi människor känner inte alltid igen vad som nalkas.

En tekniskt så initierad författare som Lewis Mumford ropar: »Såvida inte människorna förändras på djupet av sina själar, långt under medvetandets tröskel, i den pågående krisen, är det föga hopp om att de kan möta dess krav i en anda som ensam kan garantera fortsatt liv.»

Här vill jag ta fram ett par omriktningsmöjligheter för vårt omedvetna liv till sådan anda — icke som ersättning för studier, teknik, organisation etc., men som en förutsättning.

Det är två tidssjukdomar vi alla lider under här i klyftan mellan gammalt och nytt i sikte på universum och på människan själv: 1. inre splittring i stället för helhet och 2. brist på trygghet i gemenskap i familje- och arbetsliv likaväl som i den politiska spänningen.

I vårt omedvetna gror och växer ju motiven till våra beteenden — som ibland kan verka överraskande på oss själva! Därinne kan vi också nå bättre kännning med vårt djupt gemensamma liv. Vid inre splittring är det bjudande plikt att lära känna och uppfostra vårt omedvetna liv.

Emilia Fogelklou

Den punkten kan vi inte helt lasta av på någon annan, hur mycket bistånd vi än får av nya psykologiska arbetsmetoder. Vi stiger dock mest ner i vårt omedvetna för att få rensat upp vad som kan ligga i källaren. Mera sällan stiger vi uppåt, till förnimmelse av närvaro, av blick »som ser i det fördolda». Det är inget elektronöga, som ger den brytning i vårt prisma, vilken uttryckts så: »I Ditt ljus se vi ljus.»

Två mänskliga funktioner har kommit för mycket bort i de effektiva yttre instrumentens tid. Den ena är inre samling. Den andra är inlevelse. Jag syftar här inte på dessa funktioner som något i och för sig. Nej, rent praktiskt tänker jag på vad det betyder om den, som i en hotande situation sitter vid raten så vants att stilla sig ett ögonblick inåt, att felgrepp ur hysteri eller blind desperation blivit utslutna. Vi sitter inne med mycket obrukat eller vilseriktat råstoff för inre samling. Enklarest tar denna formen av anspråkslös förbuden i stället för otålig iver eller klagan på förhand. En på detta område djupt erfaren säger: »Där bor en hemlig bön i människan, som hon själv inte har en aning om, men som omedvetet försiggår i själen och leder envar till den sorts bön han förstår sig på.»

Vi måste öva och inrikta detta vårt slumrande sökarljus. Hur mycket har ej hänt i människor under ensamma vandringar eller i tyst samvaro — av uppgörelse, genomlysning och nya frågeställningar inför våra värv och våra medmänniskor. Den ofta repeterade orsaksföljden i en motgång kanske en dag förbyts i spørsmålet: hur kan detta lära mig något, bli ändamål för något? Det lilla privatödet sätts in i större sammanhang och får ny dager över sig. Själva det som aldrig kan ändras, kan borra brunn till djup förståelse inför sådana som eljest ingen förstår.

Nu något om inlevelse! Vid sidan av den människokunskap vi på andra sätt kan nå, är inlevelsen själva huvudvägen till mänsklig samhörighet. »Ingen är förmer än den andra. Men den ena har blivit lyckligt, den andra olyckligt lottad», så formulerade nyligen Barbro Alving den visshet hon fått på Långholmen. Och Thomas a Kempis — under medeltiden — säger: »Mycket skadar det dig om du håller dig för mer än någon enda.» »Detta är jag» och: »min nästa så som mig själv» är ännu äldre uttryck för det mänskliga.

Sådan visshet nås inte enbart genom den observation med gränsdragning, som brukas för sakliga ändamål. Men flyttas jag från min sortering och bedömning av ett klientel och dess villkor in i direkt inlevelse, då sker en omformning av min erfarenhet. Det blir då inte längre skillnader och gränser, utan strålningen över och genom gränserna, det gemensamma, som gör det övervuldigande intrycket. Om vår nya världsbild har framhållits, att icke gränser utan strålning är verklighetens väsen. Vilken parallell!

Vi har mer än någonsin möjlighet att byta omvärldar — bara vi lösgörs från standardiserad turistomgivning och verkligen får leva oss in i det nya och främmande. Det kan ske smärtsamt. Med grymt övervåld har oskyldiga kastats i helveten. Bland dem som överlevt finns sådana som just där sett in i den skrikande nödvändigheten av ny mänsklighet. Vissheten att vi alla hör i hop torde nog ingen kunna leva sig in i så som de vilka själva lidit, en visshet ända in i tillvarons botten. Hur skulle inte sådan inlevd visshet

Ur den indiska antologin som artikel-författarinnan talar om hämtar vi denna bild som en 14-årig tjeckoslovakisk flicka gjort och som belönats med ett förstapris.

Efter ABF:s internationella barnboksutställning i höstas har en av dess främsta intiativtagare, fru Elisabeth Öije, visat delar av den för drygt 10.000 skolbarn i Stockholm. Och visningen pågår alltjämt i skola efter skola. Här berättar hon själv om saken.

ABF:s barnboksutställning i höstas blev liksom ett första steg när det gäller att väcka barnens intresse för främmande länders barn- och ungdomsböcker. Vilken glädje har det inte varit att sedan få komma ut i skolorna med delar av denna underbara utställning! Den personliga kontakt med barnen som jag drömde om då utställningen förbereddes kunde inte uppnås i ABF:s studiehem, därtill var ramen alltför stor kring utställningen. Men i skolorna har denna underbara kontakt kunnat skapas.

Det mest överraskande är barnens väldiga intresse för böcker som de inte ens kunnat läsa. Inte bara jag har varit häpen, många av lärarna har också gett uttryck för sin överraskning.

Nu har delar av den stora internationella barnboksutställningen redan visats i en rad skolor i Stockholm och dess omgivning. Och vad är det som har skett under dessa visningar och hur har de organiserats?

Efter ABF-utställningens avslutande gjorde jag upp en förteckning över de böcker som särskilt fångat publikens intresse. Med dessa böcker — omkring 300 — begav jag mig till folkskolorna med lågstadium och högstadium. Själv var jag alltid så glad när jag började med mina visningar och jag hade en känsla av att min glädje och begeistring borde kunna smitta också den mest ointresserade.

Gärna skall jag medge att utan hjälp av de olika främmande be-

ge bärkraft åt FN, demokratin och den ekumeniska rörelsen!

Vi kunde med alla våra nya möjligheter få uppleva en ny skapelseakt i kontakt med samlande, befriande, enande krafter innanför vårt nu. Men hur det går för oss, vet jag inte. Alla lever vi ju i en förstörelsens farsansfulla skugga, gestaltad ej av naturkatastrof utan av människokonster.

Jag kommer ihåg en replik ur Euripides' drama Herakles. I sina

Hur svenska skolbarn "läser" kinesiska böcker

skickningarna och organisationerna för kulturellt utbyte hade jag just inte kunnat åstadkomma någonting. Jag känner mig djupt tacksam mot dessa som skaffade och förtroendefullt lånade ut de bästa av sina länders barnböcker för obegränsad tid framåt, till våra barns glädje. Jag kan inte nog tacka för franska sekretariatets hänvisningar — från omramningen av bokutställningen med de glada affischerna som eggat och stimulerat till utlandsresor, till böcker som förlaget Flammarions konstnärligt så fina serie »Les Albums du père Castor» (Fader Castors album) och Préverts »l'Opera de la lune» (Månoperan). Jag önskar bara att mina givmilda vänner i skilda länder någon gång själva kunnat få bevittna hur barnen i en skolsal under en filmföreläsning reste sig som en man för att heja på »Abdullah och

väldiga energiers framfart och övermod har den store hjälten till sist råkat slå allting i spillror, sina egna kära, sin hela värld. Vid uppvaknandets förfärande skam, skyler han sitt huvud under manteln — i fasa att med sin åsyn besudla ljustet.

Den replik han får lyder:

»Evidt är dess element.
Hur kan väl du, en mänska,
sudla ljustet!»

Bim». Och jag skulle önska att de kunde sett en svensk lärare hålla sina lektioner framför de franska bokdiskarna!

Alltid när jag fått löfte att ordna en ny bokutställning i en skola fick jag åka dit för att vara med och välja lämplig lokal. Utställningarna har anordnats i skolornas bibliotek, i skriv- och geografisalar, i aulan eller i de stora hallarna.

Att hänga upp affischerna och ställa upp böckerna tog flera timmar. Därefter anordnades en liten orientering och visning för lärarna. Rektorerna och överlärarna eller skolans bibliotekarier gjorde sedan upp ett schema för de olika klassernas besök. Ibland har det varit 7—8 visningar om dagen för två klasser samtidigt.

»Är det någon idé att släppa lös en hord barnungar på böcker som de inte kan läsa? Utan den ringaste vägledning?»

Nej, det är kanske ingen idé! Allting beror ju nämligen på den konstnärliga utformning böckerna fått, på om de — trots att man inte kan läsa språket — framtrollar en talande bild om olika kulturer och landskap.

Goda illustrationer sätter barnens fantasi i rörelse.

Den största överraskningen och som jag sent kommer att glömma var att det fanns barn som kunde återge det huvudsakliga innehållet i

en tjeckisk eller rysk barnbok -- fast de inte kunde läsa språket. De berättade om innehållet i franska böcker och i kinesiska!

Hur jag kan bevisa det?

Jo, det delades ut frågeformulär till barnen i vilka de kunde berätta om vilka böcker av de utställda som mest intresserade dem, vilka de gärna ville få översatta till svenska o. s. v. Jag tillåter mig citera ur ett par ifyllda frågeformulär. »Tack så väldigt mycket för Bim! Jag blev mycket glad! Jag har bett mamma och pappa att översätta den boken åt mig. Mamma lärde också några få ord. Jag har många minnen från utställningen. Många gånger har jag också tyckt synd om de franska barnen som inte har någon snörik vinter.»

En tolvårig flicka i en av Stockholms folkskolor skriver under rubriken Vilka utländska böcker jag tycker bäst om: »Jag tycker om boken Barnen i Amerika; likaså en rysk bok, Katinka, i vilken man upplever en rysk flickas bekymmer och hennes lyckliga stunder; jag tycker om den kinesiska boken som heter En hemlighet, man får läsa om 4 barns äventyr och hur de lever både i hem och skola. Den är så vacker och man ser vilket arbete de har lagt ned på den. Jag tycker om den kinesiska boken Barn under tvångsarbete, som visar hur barnen i Kina haft det iorr. Den vill jag helst läsa i svensk översättning.»

Ett annat barn återigen skriver om den älskade Bim: »Den var så trevlig, man rick veta litet grann om hur folket hade det. Och den visar skillnaden mellan fattig och rik. Och man fick veta att kärleken till djur inte var så stor som hos oss.»

(Den franska boken om Bim, den lilla åsnan, är utgiven på svenska hos Rabén & Sjögrens förlag. Handlingen tilldrar sig i Tunisien. Boken är som bekant filmad.)

En pojke skriver: »Jag tycker om teknikens utveckling av i dag. Jag vill se verklighetsbilder.» Om illustrationerna skriver ett barn: »Teckningen av en liten kinesflicka fäste jag mig särskilt vid. Den var så fint gjord. Jag vill lära känna främmande länder. Det kunde jag i utställningen, där det i böckerna fanns så vackra och intressanta bilder.»

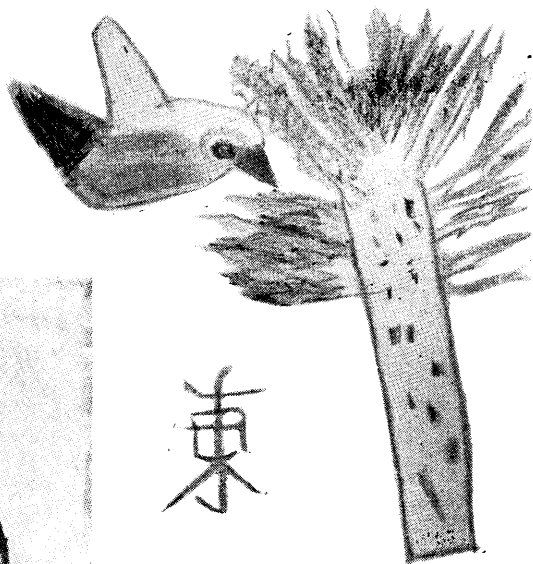
Ur frågeformulären skulle jag kunna ösa i det oändliga. Barnen i folkskolan, som inte läser tyska, skriver dock böckernas titlar på tyska. De önskar sig »Chinesische Volksmärchen» till skolbiblioteket. De avundas de små pingvinerna i en amerikansk barnbok »för i slutet av den barnboken fick man följa de små pingvinerna hem». Boktitlarna i frågeformulären är skrivna till och med på ryska, ja på kinesiska och japanska, barnen har försökt efterapa.

*

Vad hände under visningarna?

Något särskilt schema följde jag inte, det var barnen som stimulerade

T. b. En kinesisk 4-årig flickas teckning, som många barn uttalat sin förtjusning över. Bland prisbelönta teckningar i den indiska antologin märks nedanstående, gjord av en indisk 4-åring. Nederst: Ett bidrag från en 15-årig finsk flicka, också det prisbelönt.

mig och jag tror inte att en visning var lik den andra. Jag gjorde helt enkelt spontant vad som för ögonblicket föll mig in. På det viset fick barnen inte jämt höra samma saker, utom möjligtvis några axplock om de »hemlighetsfulla» kinesiska skrivtecknen och om sättet att trycka och binda böcker i de asiatiska länderna.

Ibland fick en grupp barn höra något om den kinesiska teatern, om mimiken, om rörelsernas och de färggranna dräkternas betydelse i kinesisk teater. Eller fick de beundra japanska träsnitt som utförts av barn eller den lilla svenskan Anne Akerströms målning som är publicerad i den vackra indiska antologin »De bästa av 24.000 bidrag från barn i 56 länder» (den finns tyvärr inte på svenska) och som återger såväl bilder som berättelser. Den boken — och den är underbar helt enkelt — önskade alla barn och skolbibliotekarier innerligt att få till sina skolbibliotek.

Låt mig säga: Det är ingen tillfällighet att i många länder de främsta konstnärerna svarar för barnböckernas illustrationer. Dessa illustrationer utstrålar just den rätta atmosfären, de har värme och visar förmågan till inlevelse i barnens värld, en värld som är äkta och naturlig och som själv, när den är som bäst, reagerar mot allt för barnsligande och näpen tillgjordhet.

När får våra barn en antologi, sådan som den indiska, skriven av barn för barn? Och när får vi barnens och

ungdomens »Gilde du livre» i Sverige för att äntligen få fram översättningar av de goda utländska barnböckerna? Barnens intresse för avlägsna länder och för folk vars seder är olika våra egna är ofantligt stort, större än vad vi i allmänhet tror. Eller vad sägs om den pojke som kom till mig flera gånger för att fråga hur i all världen han skulle bära sig åt för att få låna en lärobok i kinesisk grammatik?!

Elisabeth Öije.

De bittra minnena är en mäktig fredsappell

Ur prof. Klara Marie Fassbinders tal vid Världsfredsrådets möte i Stockholm.

Vi lever i tidsåldern för kvinnans likaberättigande. Därför kan man egentligen fråga sig: Behövs det till en så allmän fråga som den om avrustning eller upprustning talas om hur kvinnorna betraktar den från sin ståndpunkt?

Det förefaller mig så, ty inga mänskliga lagar kan upphäva skillnaden mellan man och kvinna, inga mänskliga lagar kommer att ändra på att kvinnan, som bildar barnet ur sitt kött och blod, är förbunden med det på ett särskilt sätt och att denna moderlighet på något vis av naturen också präglar de kvinnors väsen som inte i biologisk mening blivit mödrar.

Under det andra världskriget upplevde de tyska kvinnorna i de områden som hemsöktes av luftangrepp otaliga bombardemang. Enbart staden Köln och dess omgivelningar upplevde 265, och frontsoldater på permission förklarade nästan alltid att de hellre ville tillbaka till fronten än vara med om detta längre.

Vad var det särskilt fasansfulla jämfört med de dock så fruktansvärda händelserna vid fronten? Kanske känslan av fullständig vanmakt gentemot angreppen, känslan av att vara fullständigt prisgiven.

För många medarbetare i den västtyska kvinnliga fredsrorelsen — vars ledning jag har äran tillhöra — har just upplevelserna under luftangreppen varit bestämmande för deras insatser i fredsarbetet. Det är ingen tillfällighet att det växande motståndet bland kvinnorna mot den västtyska upprustningen till stor del har sin förklaring i att minnena från dessa händelser dyker upp igen.

Också vår regerings bemödanden att bagatellisera farorna av ett nytt luftkrig, talet om de möjligheter ett verksamt luftskydd ger, allt detta härledes ur önskan att intala kvinnorna: »Denna gång blir det inte så farligt.» Jag vet inte om det är allmänt känt att hittills samtliga västtyska kvinnoförbund had avböjt att delta i dessa luftskyddsövningar... Och ändå står dessa kvinnoförbund helt och hållet på Adenauers sida. Hur är detta möjligt?

I utlandet och många gånger också hos oss själva förbiser man alltför mycket att hela den västtyska upprustningen bedrivs under en slogan: »Försvar»... Här tycks

Bland deltagarna i Världsfredsrådets möte i Stockholm den 5—9 april var en av den västtyska kvinnofredsrorelsens förgrundsgestalter, professor Klara Marie Fassbinder. Under sitt besök i vårt land passade hon på att göra en visit i Vadstena för att bland annat bese klostret. Den 12 april talade hon på ett möte i Jonsered, arrangerat av Partille och Jonsereds SKV-avdelningar, om läget i Västtyskland och freds krafternas arbete. För de församlade blev sammanträffandet med denna nobla kulturpersonlighet och briljanta talarinna en oförglömlig upplevelse.

emellertid en omvandling försiggå i samma grad som vår armé närmar sig sitt förverkligande.

Också för kvinnorna börjar det gå upp att man alltid har talat om försvar, också före det första världskriget, också före det andra. De mödrar som har söner i värnpliktig ålder griper därför girigt efter varje tecken på att man dock skulle kunna komma fram till en internationell överenskommelse om avrustning; då skulle de planerade styrkorna på 500.000 västtyska soldater inte behövas. Med beklämning läser våra kvinnor också om uppställandet av en folkarmé i TDR i konsekvens med vår västtyska upprustning. På något sätt känner de i sitt sköte vad ett brödra-krig skulle betyda: tyskar mot tyskar, besläktat blod mot besläktat blod. Till det kommer ytterligare: de stupades mödrar, de saknades mödrar känner på nytt såret i sina hjärtan. Har de några söner kvar ser de över deras unga huvuden skuggan av döden som tog de äldre. Är det kvinnor som kriget gjorde till änkor så ser de kanske i sonens ansikte den älskade dödes drag och genomlider på nytt den smärta som var övervunnen.

Ännu starkare verkar ett argument som har omedelbar förbindelse med atomvapnen. Också genom den officiella pressen hos oss har det upplysts om vilka följder atombombarna har i Hiroshima och Nagasaki ännu efter ett årtionde. Att just kvinnorna på det fruktansvärdaste sätt fått bära dessa efterverkningar genom ofruktbarhet och, vad som är ännu fasansfullare, genom de tal-

rika fallen av vanskapta barn som kommit till världen i en hittills oerhörd utsträckning och kanske också i en hittills oerhörd form. Jag kan inte erinra mig att den västtyska pressen någonsin skulle ha försökt att försvaga dessa ohyggliga fakta. Propagandan hos oss säger visserligen att eftersom båda sidorna nu har atomvapnen så kommer ingen att använda dem i ett krig. Men detta argument har inte allmän genomslagskraft. I de katolska kvinnornas kretsar, och också utanför dem, har dessutom påvens ord i denna fråga inte förfelat att göra intryck.

En djup inre känsla håller på att växa fram att krigens epok är ute, att det i vår tid med de nuvarande krigsmedlen inte bringar några avgöranden. Att kvinnorna alltså skulle offra sitt skötes frukt lika meningslöst som mödrarna en gång offrade sina barn till guden Molok.

Ännu står inte detta helt klart för alla kvinnor och mödrar. Ännu överröstas denna inre vetskaper ofta av världens larm likadant som man en gång med larmande musik överröstade dödsrikten från de barn som man slungade i gapet på de glödande gudabilderna, barnens skrik och mödrarnas gråt...

Låt oss hjälpas åt så att kvinnans inre röst tränger igenom allt yttre larm, igenom all marschmusik! Låt oss ge kvinnorna mod och tro på sig själva i vår av männen behärskade värld. Låt oss stärka deras tro på att de är kallade att medverka till att Kristi ord »Saliga äro fredsstiftarna, ty de skola kallas Guds barn» inte blir blott och bart ord...

EN ERINRAN TILL RADIOTJÄNST

Med anledning av det anförande som överste Knut Hagberg höll i radion den 9 mars antog SKV-avdelningen i Hålsingborg ett uttalande som tillställdes Radiotjänst. Uttalandet hade följande lydelse:

»Vi kvinnor, samlade till möte med hålsingborgsavdelningen av Svenska Kvinnors Vänsterförbund, har debatterat det anförande som överste Knut Hagberg höll fredagen den 9 mars i radion. Vi vill uttala vår protest mot att Radiotjänst lämnar plats för dylika föredrag, då de endast kan tjäna de krafter som vill utså missämja mellan folken och ingjuta i folk den uppfattningen att krig är oundvikliga. I en tid då alla krafter bör vara behjälpliga med att främja en avspänning i världen är den svenska radions uppgift att främja sådana syften, som också står i samklang med den av regeringen deklarerade neutralitetspolitiken.»

Weekend i en italiensk småstad

Av *SIGNE FREDHOLM*

PÄSTUM — en oförgätlig strålande dag bland doriska kolonner! Utblicken mot kullarnas blå kedja genom Neptunitemplets östportal, det lilla Cerestemplet i all dess graciösa och luftiga skönhet! Ett stycke av det gamla Grekland på Italiens mark sen mer än 2000 år.

Sol- och skönhetsdruckna sitter vi på den låga muren vid landsvägen i väntan på bussen som skall föra oss och våra väskor den korta vägen till **Agropoli** — en liten stad vid havet några kilometer söderut. »Bussen passerar var halvtimme», hade man sagt — på restaurangen. Men klockan var redan betydligt över halv fem (när vi väntade den). Hur mycket får en buss komma försent i Italien? Klockan halv sex sitter vi där fortfarande med betydligt mindre tålamod än ynglingen bredvid, som på tillfrågan svarar, att han inte väntar på någon buss utan på »una persona» och bekvämt makar sig till rätta. Arbetarna på konserverfabriken mitt emot kommer ut och skingras. Har vi fått fel besked? Nej, visst inte, tröstar en medväntare, den kommer nog. Men kanske kommer den klockan sex i dag. Äntligen en buss! Men vår man skakar på huvudet, det är inte den rätta, men den kommer, den kommer — — — Titta, där är den redan. Och man hjälper välvilligt till att klämma in oss och våra väskor i den överfulla vagnen.

En halvtimme senare står vi på en sparsamt upplyst stadsgata. Det är inte sent men redan i början av september är här mörkt klockan halv sju. Efter beräkning skulle vi kommit i tid att söka upp den lokala turistbyrån och få lämplig adress för den weekend vi tänkt tillbringa på denna obekanta plats, vars läge passar oss. Vi ser oss om efter en av de ståtliga vituniformerade poliserna men ingen syns till och ingen kom heller att visa sig senare! Jag går några steg framåt och upptäcker en gammal fru som jämte en väninna tycks avnjuta kvällen i dörren till sin kortvarubutik. Kan hon

ge mig adress på ett bra hotell? »För all del, jovisst, Flavio!» En halvvuxen pojke dyker upp och försvinner in på baren mitt emot. Rummen var upptagna — till vår stora lättnad, det såg inte vidare frestande ut. »Carola då!» utropar den gamla frun, »Albergo Carola! Det blir säkert det bästa», tillfogar hon belåtet.

Flavio, till vilken sällat sig ett par kamrater, sätter sig i rörelse och vi fiskar upp min kamrat som tappt försvarat våra fyra kollin mot en svärm av pojkar. Så att säga i en sky av pojkar försvinner vi nedåt en mörk bigata. Jag är ledsen att nödgas tillstå, att vi dåligt vet att uppskatta denna generösa hjälpsamhet och trötta och hungriga energiskt klamrar oss fast vid våra reseffekter. Våra ledsagare försvinner, så när som på den minste och ivrigaste, som tyst följer efter för att med en förebrående liten hand peka på ett upplyst fönster: »Albergo Carola!» Så är också han borta i mörkret, innan vi hinner tacka honom, och följande dag tittar vi förgäves efter hans ivriga lilla ansikte.

Mellan byggnadsställningar söker vi treva oss fram mot en port, då en dörr slås upp och »Carola» själv kommer emot oss — åtminstone tycks det oss så — direkt från spisen, vänlig, klok och med glada bruna ögon. Jo, nog finns det plats trots ombyggnaden. Efter diverse slingrande irrgångar hamnar vi högst oväntat i ett vackert, modernt hotellrum — tydligen i den nya delen av huset.

*Cerestemplet
i Pästum.*

Finns det något roligare än att »upptäcka» en plats, att en solig morgon dyka in i en helt ny verklighet? Vi kommer underfund med att »Carola» ligger alldeles nere vid en vik av havet, den del av Medelhavet som kallas det Tyrenska och som här bildar en liten hamn. De bruna näten ligger utbredda på sanden och männen sitter där redan i full färd med att laga vad något illvilligt sjöodjur slitit sönder vid senaste fisket. Ovanför tornar sig klippan med de vita husen och högst uppe på krönet något som ser ut som en väldig stenmur. »Hur gammal kan den vara?» frågar vi en man som sitter på brunnskaret bredvid oss.

»Från sjätte århundradet före Kristus», svarar han. »Det är resterna av en grekisk fästning.» Sjätte århundradet! — lika gammal som de äldsta templen i Pästum! Hur underligt är det inte med de spår som grekerna lämnat efter sig då de utvidgade sitt handelsområde för c:a 2500 år sedan! Vi skall möta dem allt oftare ju längre söderut vi kommer. Tempel och murar, städer i färd med att grävas fram, konstföremål som i sin skönhet kom att bli förebilder för de mer primitiva italienska folken, oliven, vinet, som grekerna först förde till detta land. Mannen har rest sig och följer oss uppåt klippan, men fram till den grekiska muren kommer vi inte. En bomb har under senaste kriget splittrat bron som förde dit över en djup klyfta, en naturlig vallgrav. Agropoli har blivit illa bombat som så många andra italien-

ska städer, särskilt utmed kusterna. Man är ju i färd med att bygga upp, men bostadsbristen är stor och många människor utan arbete.

Vår vän följer oss ned mot stranden på andra sidan klippan, där olivplanteringar och strandängar tar vid. Han frågar en kvinna som arbetar ute på marken om han får ta några fikon från hennes träd. Med en handfull, mjuka och solvarma, sätter han sig bredvid oss på en stenmur och skalar dem på det skickliga italienska sättet från toppen och nedåt, så att skalene hänger som blad från en blekgyllene, svällande knopp. själv vill han inte ta ett enda och inte heller hans lilla son, de är för främlingarna, som inte kan plocka fikon i sitt eget land.

På eftermiddagen — efter de stilla timmar som är så ljuvliga och så nödvändiga i södern — tar vi oss en promenad ut ur staden. Den lilla vägen går högt över havet, som stilla och skimrande smyger sig in i bergens blåa skäl, männen kommer från sitt arbete och passerar oss med ett vänligt »buona sera». Längst ute på udden lockar en väldig byggnad i tre längor och med en svärm barnungar kring knutarna. Vi har gissat på nödbostäder och det befinns vara riktigt.

»Men det har varit ett Franciskus-kloster», upplyser en ung kvinna, som vi träffar uppe vid brunnskaret — en förträfflig plats att göra bekant-

skaper på. »Franciskus har själv varit där. Man kan läsa om det i papperen», tillfogar hon bekräftande, då hon kanske ser en skugga av tvivel på våra ansikten. »Och därnere» — hon visar på en stor sten helt nära stranden — »där predikade han för fiskarna.» Hur skulle man inför så mycket trosvisshet kunna nännas säga att det var den helige Antonius som i legenden utvalde fiskarna till sina åhörare, medan Franciskus talade till sina små vänner fåglarna!

En söndagsmorgon i en italiensk småstad är något ganska säregnet — vi upplevde den här för första gången. Redan klockan 10 är livet i full gång på den långa huvudgatan. Stånd har vuxit upp på trottoarerna och uppdukningar direkt på gångbanan försmås inte heller. Man lockar med slipsar och rakborstar, blusar, scarves och leksaker och naturligtvis frukt av alla slag. Just nu dominerar druvorna. 75 à 80 öre kilot, stora, härliga, gröna och blå. På gatan är ett vimmel av rena skjortärmar i alla kulörer. En och annan vacker flicka är med i mängden men annars ser man bara män — och barn naturligtvis. Kvinnorna, som man är van att möta på vardagarna, där de strävar med sina kassar — det vill till att bära hem mat för hushåll på 8—10 personer — fattas i bilden, kanske är de redan i färd med sön-

dagsmiddagen? Vi såg dem lördag eftermiddag sitta utanför de öppna dörrarna till sina hem på smågatorna med en stickning eller någon sömnad och ungarna lekande på gatan. Det är underligt för en nordbo med dessa dörrar, som öppnar sig direkt mot en mörk kammare, där man kanske kan skymta ett bord och några stolar. Ofta är dörren enda ljuskällan och man måste erinra sig att här går allting ut på att stänga solen ute, medan vi strävar efter att få den in. Kanske erinrar man sig också en norsk konsthistorikers ord, att i Italien är gatan och de öppna platserna folkets arbetsplats och festsal. Där leker barnen, där sitter mödrarna med sina arbeten, där promenerar familjen fram och tillbaka och träffar sina vänner, där slår man sig ner vid ett glas vin eller en kopp kaffe en festlig kväll, där dansas och där spelar grammo-fonen!

Fattigdom och överbefolkning är problem som sticker oss i ögonen, vi som kommer från så olika förhållanden, men här finns också en omedelbar glädje, en värme i känslan och en spänst i lynnet, som vi skulle kunna avundas. Jag tänker på vår vandring genom smågatorna på lördagseftermiddagen. Det behövdes bara en fråga om vägen för att man skulle ha ett halvt dussin kvinnor omkring sig — med ungarna i kjolarna naturligtvis — det märktes att Agropoli inte var någon turistort. Varifrån kom vi? Hur länge skulle vi stanna? Hur många barn hade vi? Angående den sista punkten stod vi oss slätt, så vi vände försiktigt frågan över till dem själva. »Jag har två», säger en ung hustru, men hennes granne klappar henne glatt på magen med orden: »Den tredje har du här — jag också för resten», fortsätter hon skrattande och ger sig själv en klapp, »och jag har fyra förut». Det var inte en i den lilla gruppen som inte tycktes vara »på väg». Men barnen var rena, om också kläderna var lappade, och på söndagen fina, en och annan med långa korkskruslockar ända från hjässan. »Vi lägger upp dem på makaroni», upplyste en mamma om. Och nytvättade kläder viftade, som överallt i italienska städer, från rep spända över gatan och längs husens fasader. Man kunde inte låta bli att beundra dessa kvinnor som under ett sträv-

AGROPOLI. I slutningarna ner mot Salernobukten ser man de vita husen, vars fönster glittrar som barnögon mot solen — som en italiensk diktare uttrycker det i en lovsång till Agropoli.

NÄR LAMPAN TÄNDES

Ett minne från 80-talet av

JEPPE AAKJÆR

Sören Sejbaek satt vid middagsbordet med hela sitt husfolk.

Sören tronade själv vid bordsändan, närmast intill i hörnet på bänken satt gamle Anders, som levde på undantag. Till skillnad från de andra hade han sin platta mössa kvar på huvudet medan det äts, eftersom han tillhörde en tidsålder då det var oförenligt med god ton att ta mössan av sig vid andra måltider än de som vankades på julafton.

Samman med drängen, en lång fräknig drasut med randiga tröjarmar och stora lappar på västryggen, bildade han en bäge omkring en hög ungar av olika ålder och kön.

samt liv kan bevara så mycken glädje och friskhet.

På kvällen sitter vi nere vid hamnen och ser ut över havet när en ung gosse kommer fram till oss. »Do you speak English?» Den frågan hade förut ställts till oss från företagsamma ungdomar, som emellertid brukat visa sig märkbart ohågade att gå in på vidare samtal. Den här unge mannen var modigare. Han hade också stöd av en kamrat, som suttit försjunken i en bok. Jaså, vi var lärare. Hade vi studerat filosofi? Med tanken på en examen i länge sen förflutna år ansåg vi oss kunna bejaka frågan. Han blev ivrig och räckte oss boken i vilken kamraten nyss läst. Det var en läsebok i kulturhistoria, antagligen för gymnasiet. Sokrates — Platon — kände vi till dem? Hade vi läst dialogerna?

Det skymde på där vi stod vid stranden. Vi såg mot Pästum, som vi under dagen tyckt oss skymta vid samma strand, längre norrut. Det var som om cirkeln slutits kring denna weekend, som började med templet i Pästum och slutade med en ung människas ivriga och levande intresse för en verklighet som låg bakom dagens jäktande liv och just i dessa trakter känns så nära.

På långbänken rätt över bildade pigan och matmodern en ny bäge kring en ny rad småbarn som blev mindre och mindre alltmer de närmade sig modern, intill den allra yngste som var mycket liten och satt i moderns knä utan att för övrigt deltaga i måltiden på annat sätt än genom att då och då riva moderns sked i golvet.

De mindre stod på knä med de små träskorna stickande ut där bak under stubbkjolarna, eftersom det bara genom denna självupphöjelse var möjligt för de små armarna att nå faten på bordet.

Måltiden bestod av potatis och stekt fläsk, en rätt som vankades en gång om dagen där på gården.

Potatisen var uppstaplad på ett rött fat och mjöldoppa kom in i en svart stekpanna med alnslångt skaft som pekade utåt som en svans. Stekpannan stod på en rörlig träplatta för att dess ingrodda sot inte skulle svärta ner det skurade bordet.

Alla i laget var till en början allvarligt upptagna med att skala de skorviga potatisarna.

De mindre måste utföra denna skalning med en gaffel, dels för att det inte fanns knivar nog till alla, men främst för att man inte kunde anförtro småfolk ett så farligt vapen.

Efterhand som detta arbete skred mot sin fullbordan höjde där sig framför var och en i sällskapet två rykande högar av högst olikartat innehåll, den ena med potatisskal, den andra med de gula runda rotfrukterna som länge frestat de hungliga gommarna.

Så snart skalningen var tillända och man hade rengjort händerna genom att gnida dem några gånger upp och ner längs byxlåren började inkörseln. I ett sällskap som var sammansatt av så olikartade beståndsdelar kunde detta inte försiggå utan en hop tvister vilka måste slitas av modern, som påtagit sig ordningspolisens roll och samvetsgrant skötte sitt otacksamma värv.

Varje ögonblick satte de mindre i att skrika om blodiga oförrätter.

De inkomna klagomålen rörde sig särskilt om kränkningar av egendomsrätten:

— Mor! tjöt en från bänken till vänster, Jens tar mina potatisar.

— Mor, kom det därpå från yttersta högerkanten (klagandens ögon var fulla av vatten och den gråtande munnen rörde vid öronen): Peder biter i mitt fläsk! Och där måste langas en hurring till höger och dras i ett öra till vänster innan de härliga potatisarna och det gullgula fläsket kunde finna en rättfärdig plats.

Under tiden kastade höstsolen sitt fulla ljus in över den lediga bordsändan, där den kikade i ölkruket så att en stor krans av lustiga ljusringar irrade och skalv i evig dans på den spruckna takbjälken, medan husets tupp med framskjutet bröst och hängande hudlappar gol på gödselstacken så det ekade mellan husväggarna.

Sören Sejbaek satt utan väst och gjorde ett nytvättat intryck, och hans ännu våta hår var framkammad för öronen.

Sådan brukade Sören bara intaga sin måltid när han omedelbart efteråt skulle ut och resa. Av samtalet framgick det också att han skulle till köpstaden i ett allvarligt ärende.

— Nu börjar det snart bli mörka kvällar, sa Trine, hans hustru, och det var så att hon tyckte att de i alla fall i år skulle försöka få talganden avlöst av lampan.

Det hade ju nu skett på så många andra ställen. Förresten hade de inte mycket talg i år eftersom de hade sålt de två får de annars brukade slakta. Och alla sa att det var en »särdeles finhet» mot vad man var van vid.

En sådan glädje den kunde ge i stugan! Som nu hos Jens Krænsens, där de fick den i fjol; de ville ju inte bli av med den för aldrig det. Och när andra var så belåtna, varför skulle då en annan bli besviken?

— Å ja, mor, kan vi inte också få en lampa! jublade en av de mindre och tappade i begeistringen en doppad potatis på bordsskivan.

— Å, passa på din gaffel, din sölggris! svarade modern och bifogade ett eftertryckligt ryck i vederbörandes örsnibb.

Men nu uppträdde gamle Anders, undantagsgubben, som en ivrig motståndare till »dessa nymodiga påfund»:

För honom framstod det som en alldeles oförsvarlig slösaktighet att slänga ut pengar på sånt så länge man inte visste vad det var och det därtill var så många andra nödvändiga saker som fattades.

Nu hade man i alla de dagar han kunde minnas klarat sig med talganden, varför skulle det så göras någon förändring, de kunde åtminstone vänta tills de hade stoppat honom i jorden, sen kunde de ju göra vad de ville. För det var alls inte så sällsynt att det skedde olyckor med det och han tordes i varje fall inte ha sina ben i det rum där ett sånt åbåke skulle hänga, för då kunde man ju aldrig vara lugn för

liv och lem eller veta i vilket ögonblick huset tog eld över huvudet på en.

Men Trine fortsatte att föra sin och framstegets talan så väl att alla parter — Anders också, om än mycket surmulet — enades om att göra det farofyllda försöket.

— Det har ju gått så bra för alla andra, varför skulle det då gå gale för oss? avslutade Trine sin bevisföring.

Och Sören Sejbaek var redan väl utanför dörren för att fullborda alls vilja.

Han hade dock knappast kommit till mitten av gården förrän han plötsligt gjorde helt om och med betänksamma steg gick tillbaka. När Trine på nytt såg honom på dörrtröskeln utbrast hon:

— Men jösses då, vad kommer du nu rännande tillbaka efter?

Den snälla Trine anade redan att han ändrat sig och ville därför bringa honom till förnuft igen genom att dundra.

— Vad är det du står och glor efter? Har du glömt något? Eller varför svarar du inte?

— Jag kom att tänka på om det i alla fall inte vore bäst att vi lät det vara tills vi frampå vintern har

fått den svarta kon såld; för det är ju en knaper tid med pengar som du vet.

— Inte ska vi låta det vara, svarade Trine energiskt. Det är ju nu, när de långa kvällarna kommer som en ska ha nån nytta av det och inte framåt våren när en inget lyse bränner. Nu trodde jag ändå att en fått dej att ta förnuft; men du är ju inte av den sorten som rider samma dag du sadlar.

— Nå, nå, bad Sören.

— Låt oss nu inte stå och gräla om det!

— När du menar att vi kan undvara pengarna till det så låt oss då i Guds namn köpa den. Men om de nu inte har någon...?

Trine gapskrattade:

— Jo, det skulle allt passa dej! Hon skratade ännu högre:

— Å, Sören, du är då en ynka barnrumpa!

— Bara för det du nu råkar tycka att det är en sån raritet så tror du att det är likadant för andra.

— Nej, du ska inte vara rädd, vi får en, har du bara pengar så kan du tro att de har lampor där så det kryllar.

För att slippa smälta fler av Trines spydigheter stängde Sören dör-

ren så sakteliga och stövlade iväg mot staden.

Sören Sejbaeks hemkomst var väntad med den största spänning av stora och små. Trine kände sig ännu inte helt säker på att han inte kunde anfäktas av nycker på halva vägen, och gamle Anders hade rent av frossbrytningar vid tanken på införandet av en sådan helvetesmaskin i huset:

— Det kan spränga oss allesammans i luften innan vi vet ordet av, sänt där djävlskap! hade han sagt och slängt dörren hårt i efter sig sist han var inne i rummet.

Men barnen glädde sig innerligt åt att få skåda detta nya och underbara som varit i stånd att framkalla så motsatta meningar.

Det var redan långt frampå kvällen innan man hörde det omisskännliga dova ljudet av Sören Sejbaeks stövlar.

— Å, Gud ske lov, nu har vi vår far här! utbröt Trine med klappande hjärta.

Alla barnen rusade mot dörren.

— Far, har du fått tag i lampan? ropade de i korus.

Till och med de minsta glömde att framföra sina sedvanliga frågor om karamellstrutar, vilket de annars aldrig försummade när fadern kom hem från staden.

— Men så låt då bli, era ohängda ungar! Ni drar ju i mej som om ni skulle riva mej mitt itu! sa fadern i vänligt avvärande ton.

— Jamen, har du lampan med dej? tjöt de igen.

— Jada! för det var ju därför jag gick.

Nu föll det en stor sten från Trines hjärta och hon gled ut i köket ett ögonblick och beordrade pigan att sätta Sörens livrätt, brödpannkaka, över elden.

— Nå, låt oss så se, Sören, vad du fått ut av din stadstur, sa Trine med ett nyfiket leende när hon återvände in i rummet.

— Ja, det här det är fanimej saker! sa Sören, krämmande sej över att se all den glädje och förväntan hans ankomst väckte.

— Men håll er nu i skinnet ni små gryn, för det här det är sannerligen något en ska vara försiktig med, tillfogade han allvarligt.

Några av de mindre klättrade ändå upp på bordet från bänken och med tungan stickande ut ur munnen kikade de ner i korgen med en viss rysning, som om de väntade att få se ett glupande odjur på dess botten.

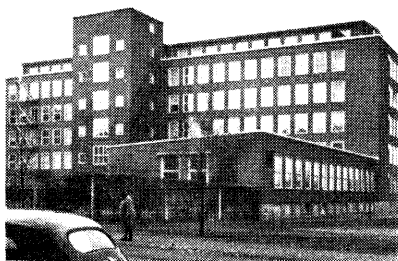
Trine gick nu fram till korgen och öppnade behändigt men försiktigt alla paketen, medan barnen med öppna munnar stod omkring henne.

— Vill ni gå väck, ungar, sa hon i bjudande ton till den svärm som hade bestigit bordsskivan.

— Ni kan råka riva ner den på golvet. Det här är inget skoj. Se till att dra fötterna åt er, och hon gjorde en vid svepande armrörelse över

(Forts. å sid. 14)

Textilfabriken Uttern i Norrköping.

Under femårsperioden 1945—1950 ökade antalet förvärvsarbetande gifta kvinnor med 55 procent läser vi i utredningen om samhället och barnfamiljerna. Och allt tyder på att denna utveckling fortsätter. Intet under alltså att kravet på möjligheter till deltidsarbete reses allt kraftigare, ty för många gifta kvinnor med barn är chansen till förvärvsarbete liktydigt med deltidsarbete. Inom låglönegrupperna — och dit hör textilindustrin — är det en ekonomisk nödvändighet att hustrun har inkomst av förvärvsarbete. Här blir det ofta frågan om skiftarbete med alla de problem det för med sig.

Hur klarar då dessa mödrar och husmödrar sina hem och barn och sitt förvärvsarbete? Om den saken har vi talat med några gifta arbeterskor i textilstaden Norrköping.

OLIKA SKIFT I FABRIKEN

— SÅ KLARAR DE BARNTILLSYNEN

Fru Margit Berggren, hustru till en textilarbetare och själv textilarbeterska, har tre barn: en pojke på 16 år, en flicka på 14 och så den minste som nyss fyllt 6 år. I 9 långa år har fru Berggren arbetat i »textilen», dagtid och skift om vartannat.

— Dubbelarbetet är tungt, men det allra värsta problemet måste väl ändå vara barnplaceringen. Hur har du klarat det? frågar vi.

— När de två äldsta var små hade jag pojken på ett daghem och flickan på ett veckohem, som ägdes av textilfabriken. Både jag och min man arbetade då dagtid. När pojken började skolan fick han klara sig ensam om morgnarna. Väckarklockan sattes på ringning och han var en väldigt rar unge som redan tidigt kände sitt ansvar. Han gjorde själv i ordning sitt morgonte och åt smörgåsarna jag brett åt honom, släckte ljuset och stängde dörren väl när

han gick till skolan. Där fick han ett mål mat i skolbespisningen. När skolan var slut kom han hem till ett tyst och öde hem, bytte kläder och gick ut och lekte.

Visst kändes det ibland i hjärttrakten när man tänkte på att nu kommer han hem från skolan och ingen är hemma. Men några större bekymmer beredde det oss inte — han var en så duktig liten grabb. Värre var det när man på måndagsmornarna skulle lämna flickan på veckohemmet. Hon grät inte — men hon tittade så stort på en och sa: Mamma, kom så fort du kan om lördag och hämta mej, kom först av alla! När jag tänker tillbaka på de åren begriper jag helt enkelt inte hur jag orkade.

Så kom den minste till världen, fortsätter fru Berggren. Då började min man och jag skiftarbete, så att alltid någon av oss var hemma hos barnen. Det ena skiftet fick jag gå hem en halvtimme tidigare, det andra fick jag börja en timma senare för

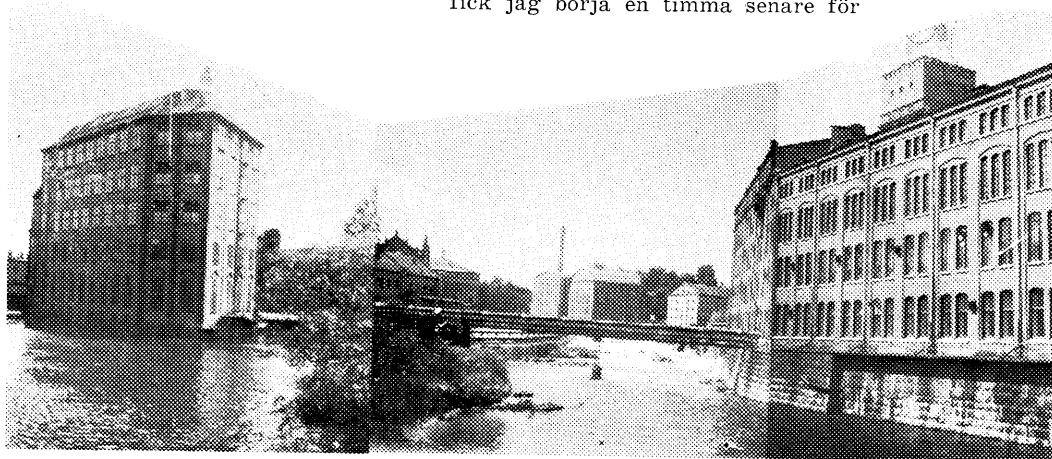
att den lille inte skulle vara utan tillsyn.

— Och du menar att det varit nödvändigt med allt detta slit?

— Ett år gjorde vi upp en budget baserad på min mans lön. Bara det absolut nödvändiga räknade vi med, men det blev i alla fall ett minus på 15 kr i veckan. Och då hade vi ändå inte räknat med kläder till oss själva, inte ett biografbesök, ingen semester. Så du förstår själv. Under de perioder jag inte kunnat arbeta har min man varit tvungen att ta extraarbete.

— En samvetsfråga: Om inte ekonomin tvingade dej, skulle du då hellre stanna hemma från fabriken?

— Absolut! Tänk att kunna ha i ordning när de andra kommer hem! Om du anade hur dyrbara lördagskvällarna och söndagarna är för mej, när familjen kan vara samlad och man inte varje ögonblick måste tän-

Ett knippe textilfabriker i Norrköping: Holmen, Tuppen och YFA.

ka på att rusa i väg. Många gånger har jag ställt mej frågan: Gör jag rätt mot barnen? Men nöden har ju ingen lag. Fast det vill jag säga, om jag skulle få ett barn till då tror jag hellre jag ber om socialhjälp än börjar den gamla trallen igen!

På Ljura-området bor familjen Nyman. Båda makarna är textilarbetare och deras två barn börjar bli stora — 13 och 19 år. Fru Magda arbetar deltid, från sex på morgonen till halv tolv, ibland till klockan två. Hon berättar hur hon klarade den besvärliga period då barnen var små och krävde ständig tillsyn.

— Vi fick organisera vår arbetstid med hänsyn till barnen. När min make var hemma var jag på arbete, när han kom hem gick jag till mitt jobb. Jag försökte med daghem när den minsta var liten, men hon var så nervös att det gick inte. Det blev inget annat val än att min man och jag tog skiftarbete, jag måste nämligen ha förvärvsarbete för att vi ska kunna klara oss. På min makes lön kan vi inte leva. Enbart hyran tar mer än en femtiolapp i veckan.

En god sak har varit att förmännen varit så förstående, säger fru Nyman. Har barnen varit sjuka har det aldrig blivit något gnäll på fabriken för att hon måst stanna hemma från arbetet.

Fru Nyman är glad åt sitt fina kök, för tänk vad det underlättar en förvärvsarbetande husmors arbetsbörda, säger hon.

— Om du fick välja, skulle du då helst stanna hemma?

— Kanske, kommer det lite försiktigt. Men det är roligt också att ha ett arbete och egna inkomster. Och förresten finns det inget val.

Familjen Nyman bor i ett alldeles nytt bostadsområde. Där bor omkring 900 familjer, men inte i något av husen finns en tvättstuga för vit-tvätt. I området finns en andels-tvättstuga och där skall alla dessa 900 husmödrar tvätta sin stortvätt. Det är hopplöst att få en tid där som passar ens övriga arbete, säger fru Nyman och berättar att området i övrigt börjar bli välorganiserat men att fortfarande väntar man på det daghem och den barnträdgård som ingår i planen. Det är många av dessa 900 familjer som otåligt väntar på att den frågan ska lösas.

Fru Karin Nordlöf är en av de många kvinnor i Norrköping som har mångårig erfarenhet av arbete i »textilen» och barnplaceringsbekymmer. Hon berättar:

— När mitt första barn var ett år lämnade jag honom på stadens daghem. Det gick tills han skulle börja skolan, då föddes vår andra pojke och jag var hemma från arbetet ett år. Det var den äldstes första skolår. Sen kom den minste på daghem och 8-åringen fick klara sej själv om dagarna. Den lille var ganska mycket sjuk, ofta ringde man från daghemmet och jag måste lämna mitt arbete och hämta hem honom. Förmän och kamrater var väldigt förstående, därför gick det. Men så började jag arbeta på en mindre fabrik och eftersom pojken ofta var sjuk och min bortovaro från arbetet blev hög fick jag sluta. Det är nämligen svårare att klara en sådan sak på en liten fabrik än på ett större företag med många arbetare.

Under ett år hade jag hemarbete, så började jag åter på fabrik. Vilket slit det var de åren! Upp tidigt varje morgon, i väg till daghemmet med en sömnig tung unge i alla väder, och så till fabriken. På vinterkvällarna när man kom hem med honom var lägenheten iskall, ungen fick sitta med ytterkläderna på tills det blev så varmt att man kunde plocka av honom lite. Någon hjälp med hemarbetet har jag egentligen aldrig kunnat få av min man, han är över-

Makarna Nymans båda flickor är ett bra stycke över småbarnsåldern nu och vid detta laget kan man skratta över besvärligheterna, men den gången de var små var det bekymmersamt nog.

hopad med föreningsarbete och borta nästan varje kväll. Annars är det nog mest vanligt inom »textilen» att makarna arbetar var sitt skift för att barnen ska slippa vara ensamma. Är ungarna små tar man dem med till fabriken vid skiftbytet — de kommer dit med den ena av föräldrarna och går därifrån med den andra, säger fru Nordlöf.

Men trots alla besvärligheter röjs det ingen tvekan i Karin Nordlöfs svar på vår fråga om det inte vore bättre att uppge förvärvsarbetet:

— Det har jag ingen tanke på, säger hon. Det blir så långsamt att bara gå hemma, jag blir nervös av det. Jag behöver den kontakt med andra människor som mitt arbete ger. Och en familj kan för övrigt inte leva på vad en textilarbetare tjänar, det är nödvändigt att också hustrun har arbete. Det jag skulle önska vore att kvinnorna visade större intresse för fackföreningen. Men när makarna arbetar skift och under fritiden är stängda av barn-tillsyn och hushållsarbete är det inte så lätt. Å andra sidan är barnen inte alltid små, de växer ju upp och behöver inte ständig tillsyn. Och den

Irène Joliot-Curie

Irène Joliot-Curie vid ett besök i New York framför Antifascistiska Flyktingkommitténs lokaler.

Den 17 mars avled Irène Joliot-Curie i en ålder av 58 år. Med henne förlorade världen en av vårt århundrades mest betydande kvinnor, en människa som ägnat sitt liv åt vetenskapen och det mänskliga framåtskridandet.

»Till Irène Joliot-Curie, den orubbliga försvararen av rätt och fred, frambär jag, i namn av de miljoner kvinnor som hon inspirerade genom sitt exempel, vårt innerliga tack», yttrade en annan fransk kvinnlig vetenskapsman, madame Eugénie Cotton, vid hennes frånfalle.

Irène Joliot-Curie var dotter till berömda föräldrar, fysikerna Pierre och Marie Curie, och hon blev själv en stor fysiker. Tillsammans med sin studiekamrat och livsledsagare Frédéric Joliot fick hon år 1935 nobelpriset i kemi för upptäckten av att radioaktiva grundämnen kan framställas på konstgjord väg. Det var en vidareutveckling av de vetenskapliga forskarresultat på atomfy-

sikens område för vilka hennes berömda föräldrar år 1903 belönades med nobelpriset.

Hennes vetenskapliga arbete betydde inte att hon isolerade sig från omvärlden. Hon tog aktiv del i den samhälleliga utvecklingen och hon, som visste vilken fruktansvärd förstörelsekraft de moderna vapnen har, var en glödande fredsvän. Hon var aktiv medlem av den franska fredsrörelsens nationalråd och av Världsfredsrådet, som i henne förlorar en av sina mest framstående medlemmar.

I slutet av år 1951 besökte hon Sverige i samband med nobelfestligheterna. I ett uttalande för vår tidning sade hon på tal om den då aktuella namninsamlingen för förbud mot atomvapnen:

»När man kallat appellen mot atomvapen för Stockholmsappellen,

så är det namnet inte bara geografiskt utan även historiskt berättigat. I min fars nobelföreläsning, som hölls i Stockholm år 1905, uttalades för första gången offentligt farhågor för en brottslig användning av atomenergin.»

Hon hänvisade till att hennes mor i sin biografi över Pierre Curie satte som motto detta uttalande, slutorden i hans nobelföreläsning. Så här lyder

enda vägen till ett bättre löneläge för »textilens» folk går genom ökad facklig aktivitet.

Hur många kvinnor arbetar inom textilindustrin i Norrköping? Den frågan ställer vi till Karins make, **Sven Nordlöf**. Han vet nämligen det mesta om textilindustrin.

— Ungefär 2.000 kvinnor, vilket utgör omkring hälften av arbetsstyrkan inom »textilen» i Norrköping.

— Hur stor är skillnaden mellan kvinnornas och männens löner här?

— Kvinnornas löner är ungefär 10 procent lägre än männens, den genomsnittliga timförtjänsten för kvinnor är omkring 3:20.

— Är kvinnornas bortovaro-frekvens så hög som det brukar påstås så fort frågan om likalönen förs på tal?

— Enligt min mångåriga erfarenhet inte alls. Och om männen skulle ta samma praktiska ansvar för barnen vid sjukdom och för sysslorna i hemmet som kvinnorna gör skulle tallet om kvinnornas större bortovaro falla platt till marken. Men när båda makarna arbetar i industrin faller det sig ur många synpunkter naturligt att det är hustrun som tar fritt från arbetet när barnen är sjuka. Hon är en bättre sjuksköterska än mannen och dessutom har hon mindre betalt i sitt arbete än han.

— Hur är det med möjligheten till deltidsarbete för gifta kvinnor? Tillämpas det i någon nämnvärd utsträckning?

— Det börjar göra det, det har påtagligt ökat på senaste tiden. Enbart YFA har 100 deltidsarbetande kvinnor. Orsaken är helt enkelt att man har svårt att få tag i heltidsarbetande. Och det har visat sig att det går bra att dela upp ett dagskift

på två deltidsskift eller låta tre dela på två skift. I det senare fallet börjar den första kl. 5 på morgonen och den sista är färdig kl. 10 på kvällen. Kvinnorna anser att det blir en bra och lagom arbetstid för dem, men den stora svårigheten är fortfarande barn tillsynen. Det är nödvändigt att mannens och hustruns arbetstider är förlagda så att alltid en av dem är hemma hos barnen.

Tidigare hade textilindustrin i Norrköping flera egna daghem. Ett av dessa har övergått i Fröbel-institutets ägo och är fortfarande öppet, samtliga övriga har lagts ned. Orsaken? Förändrat konjunkturläge, hävdar fabriksledningen och hänvisar för övrigt till att daghemmen är en stadens angelägenhet. Men därmed är ju inte frågan löst för de förvärvsarbetande mödrarna i Norrköping och deras småbarn.

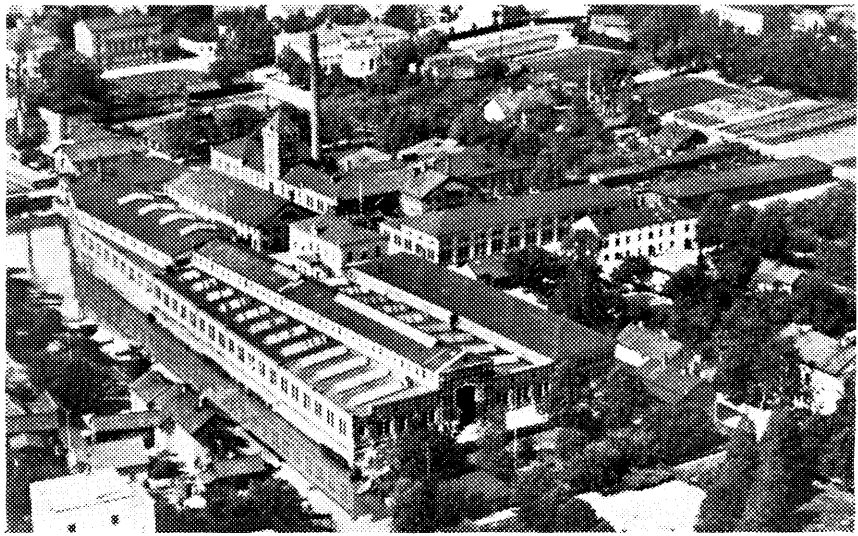
Maja Larsson.

Vid ett sammanträde med styrelsen för Köpings kvinnoföreningars samarbetskommitté framlades ett förslag från SKV-avdelningen om en undersökning för att utröna möjligheterna för deltidsarbete åt gifta kvinnor. Eftersom Köping är en typisk industristad, där många fabriker också sysselsätter kvinnlig arbetskraft, beslöts det att undersökningen i första hand skulle inriktas på industrin. Det uppdrogs åt ordföranden, fru Arpi, att företaga den begärda undersökningen.

Fru Arpi kontaktade, med hjälp av arbetsförmedlingen, de olika industrierna i staden. Vid styrelsens sammanträde den 19 mars rapporterade hon att resultatet tyvärr var mycket nedslående. Vid vederbörande industrier hade man helt fränkt förklarat att man inte var intresserad av deltidstjänster!

Nog är det konstigt att man inte skall kunna framtvinga en legitimering av deltidsarbetet. Inte alla de gifta kvinnor som av ekonomiska eller andra orsaker tar förvärvsarbete orkar i längden med den press som det innebär att sköta både hushåll, hem och heltidsarbete. Men produktionen ropar efter kvinnlig arbetskraft — man kan helt enkelt inte undvara kvinnorna i produktionslivet. (Gör bara det tankeexperimentet att alla gifta kvinnor skulle sluta sina anställningar!) Man räknar med den kvinnliga arbetskraften — men man gör ingenting för att underlätta det för dem.

Även om kvinnorna i Köping skulle ha både ork och lust att ta heltidsarbete, som de kanske behöver både för familjens ekonomi och sin egen självkänsla, så är barnplaceringen ett olöst problem. Det finns nämligen

Köpings industricentrum, KMW, som är uttytt Köpings Mekaniska Werkstad

INDUSTRIN I KÖPING

„ej intresserad“ av deltidsarbete

gen inte ett enda daghem i staden och inte ett eftermiddagshem. Men alla har ju inte en farmor eller mormor att lämna barnen till. I viss utsträckning finns det möjligheter till familjedaghem, men nog är det väl närmast som att spela på lotteri. Ofta är det så att när barnet väl hunnit fastna och finna sig tillrätta i en familj så blir det av olika orsaker tvunget att byta familjedaghem. Nog måste väl ett kommunalt daghem med utbildad personal och rymliga lokaler där barnen får lämplig förströelse tillsammans med andra barn vara oändligt mycket bättre.

Och så har det den oskattbara fördelen att det inte flyttar på sig, barnen behöver inte ideligen bekanta sig med en ny miljö.

Vi tyckte oss skönja en ljusning i föl då några socialdemokratiska ledamöter i stadsfullmäktige motionerade om ett barndaghem i staden. Men hur har det gått med motionen — har den stannat i utredningskvarnen? Så mycket är säkert att mödrarna i Köping skulle dra en suck av lättnad om stadens myndigheter ville ta ett krafttag för att få denna viktiga fråga löst.

(Forts. å sid. 19)

föreläsningens slutord som är biografin motto:

»Det är tänkbart att radium i brottsliga händer kan bli mycket farligt och här kan man fråga sig om det är till fördel för mänskligheten att känna naturens hemligheter, om den är mogen för att dra nytta därav eller om denna kunskap måhända kommer att lända den till skada. Nobels upptäckter är ett karaktäristiskt exempel, de kraftiga sprängämnen har gett människorna möjlighet att utföra imponerande arbeten. De är också ett fruktansvärt förstörelsemedel i händerna på de

stora brottslingar som driver folken i riktning mot krig. Jag är bland dem som tror, liksom Nobel, att mänskligheten skall få ut mera gott än ont av de nya upptäckterna.»

I en intervju i den franska kvinnotidningen Femmes Françaises (publicerad i Vi Kvinnor nr 7 1954) sade Irène Joliot-Curie med hänseelse till sin far:

»Han handlade i tillit till mänskligheten och Frédéric Joliot och jag har handlat i samma tro...»

Om sin far och mor sade hon: »De arbetade för freden, för framtiden, för sina barn

och för alla barn i världen. Frédéric och jag har också arbetat för att skapa lycka...»

Irène Joliot-Curie levde och dog som en mänsklighetens tjänare. Den sjukdom som tog hennes liv i så alltför tidig ålder och som också hennes mor dog i var det fruktansvärda resultatet av åratals arbete med radioaktiva ämnen.

Med aktning och kärlek skall mänskligheten minnas Irène Joliot-Curie. Må vi handla så att mänskligheten får ut »mera gott än ont av de nya upptäckterna».

När lampan tändes

(Forts. fr. sid. 9)

bordsskivan så 2—3 av de mest när-gångna damp ner på bänken.

Men ingen gav sig tid att skrika; snart var de åter på rätt köl och alla hade de små blanka ögonen fästa på moderns flinka händer.

Ty vilka härliga saker var det inte hon plockade upp ur den gamla lortiga spänkorgen medan mannen stod bredbent vid sidan om och med ändlös vidlyftighet berättade om hur han löpt från Herodes till Pilatus innan han äntligen fann den fasonen och hur inträngande han anmodat bodbitrådet att slå in allt omsorgsfullt så det inte skulle gå i kras på hemvägen.

— Nej, har man sett på maken! utbrast Trine mer och mer strålände. I dag har du verkligen varit en flink karl.

— Vad den ändå är fin! Det är ju postelin? sa hon och höll upp en blommig behållare i vädret.

— Nej, sa Mette — pigan som inte kunde hålla sig utan måste glänta på köksdörren för att få vara med och kika. Det är glas som de har smort över med något; för sån är också Jens Kraensens.

— Å, du ser gudhjelpe också ut som om du vore smord över med något, sa Sören retsamt. Får jag snart en bit att äta?

— Ja, hur som helst, vacker är den då så det förslår, fortsatte Trine sin egen tankegång. Men hur ska man nu sätta ihop det? Det måste du komma och visa oss, Mett.

Mette hade just under dagens lopp blivit sänd upp till Jens Krænsen av sitt husbondfolk för att av erfaret folk bli insatt i lamptändning; för man kunde ju aldrig vara nog försiktig med de sakerna.

Omsider fick man delarna samlade, lampglaset noga putsat och hela inrättningen anbringad i takkroken, som Sören hade borrarat hål för med en korkskruv i brist på borrar.

Nu närmade sig den allvarsfyllda tidpunkt då veken skulle tändas. Det var Mette som, på grund av sin förmodade större insikt i facket, blivit utsedd till offer.

Med en lätt skälvning i knäna trädde syndaren fram till bordet och sträckte ut sin hand efter tändstickasken.

Gamle Anders hade för länge sedan tagit vägen ut ur rummet med sina värdepapper i bröstfickan. Han tänkte inte låta sig sprängas i luften än så länge, sa han.

Trine drog sig blygt undan till kakelugnskroken.

Barnen stod på alla fyra med tillbakahållen andedräkt och ögonen på skaft — ända ute på yttersta kanten av bordsskivan, färdiga att låta sig dimpa ner under bänken vid minsta misstänkliga vändning i situationen. Också Sören hade i sista stund dragit sig åt sidan.

— Det här är ju... inte nåt...

att vara... rädd för, sa Mette, men kunde inte dölja att tänderna klapprade lätt.

Hon var blek, men fattad.

Mette drog eld på en tändsticka. Två smågylttar damp ner på bänken av förskräckelse och resten av flocken satt där rådvilla med ögonen på skaft. — Nu i Guds namn! ljöd det samtidigt från Sören och Trine:

— Försök nu, Mett.

Långsamt och med skakande hand närmade Mette den brinnande tändstickan till den svagt framskyntande veken. Ett ögonblick rädde en stillhet i rummet så man kunde hört en knappål falla. Bara den gamla klockan i hörnet haltade vidare på sitt slitna hjulverk och släppte med en haltande metallsmäll sekunderna ner i evigheten.

Trine stod med händerna för öronen som om hon varje ögonblick väntade något förfärligt.

Men ingenting skedde.

Tändstickan brann ut utan att vecken tog eld.

Hjärtana slog åter regelbundet runt om på bord och bänkar men i denna ro blandades en hel hop besvikelse.

— Vadföfnåt! Vill den inte brinna! ropade Sören förtörnad.

— Har den skurken gett mej sånt förbannat skräp. Då är det då inte mer värt än att man hivar det rätt i planeten på honom igen.

— Ja, vänta nu lite! sa Trine som åter stigit fram ur kakelugnens skugga. Låt oss inte brusa åstad så där. Det är naturligtvis inte lampans skull, utan vi andra som inte förstår oss på den.

En ny tändsticka repades under mindre spänning, men med samma magra resultat.

Sören svor hiskligt.

Också Trine såg rätt modstulen ut. På en gång utstötte Mette ett glädjehrop: — Jamen...

Hon kom inte längre för skratt, hon hängde över stolen, slog sig på lårbenen och skrattade så hon kunde kikka.

— Vad fasen ska det där flamset betyda? sa Sören som fann saken alltför allvarlig för att skämta med, eftersom pengarna av allt att döma var som kastade i spisen.

— Jamen, jösses, vi har ju inte hållt någon fotogen i den! fick Mette äntligen fram medan hennes barm hoppade som en skata under livstyc- ket i det ena skrattanfallet efter det andra.

Nu var det de andras tur att skrat- ta och under en rad skämtsamma anmärkningar bars fotogenflaskan fram. Snart kluckade den feta oljan i kapp med de två kvinnorna och Sören, och åter grep Mette efter tändstickorna.

Men nu hade de skrattat av sig det mesta av spänningen. Genom det oavbrutna fingrandet hade de blivit bekanta med djuret. Nu var de snarare böjda att anse lampan för en godmodig sälle som hade drivit gäck med dem.

Också småungarna hade ryckt den närmare in på livet och när Mette på nytt riktade tändstickan mot vecken skedde det med det lugn i blodet som förvärras genom medvetandet om att man inte står ensam.

Och nu tog det eld i vecken i ett huj.

Men när lågan först kallats till liv och Mette inte var i stånd att trycka glaset ner över den visade det sig, att man i alla fall långt ifrån skakat all rädsla ur fingarna.

Utvecklingen gick med raska steg hän emot en katastrof. Mettes hårda fingrar famlade som i blindo omkring skruven, men när de äntligen fick fatt i den gav hon den en så försvarlig kläm åt fel sida att lågan räckte sin rödsvarta tunga alnshögt i vädret, vilket fick församlingen att brista ut i ett sånt fasans skrik att Mette skräckslagen släppte det hela och i stället på kvinnors vis gav sig till att vrida händerna framför lågan.

I andanom såg hon redan gården i aska för sina fötter.

Lågan arbetade sig högre och högre till väders; den snuddade nu vid takbjälkarna och ett kväljande os drev in under taket.

Barnen vrålade som om de allihopa haft en kniv i halsen och de tre vuxna hade i skön förening lagt huvudena från sig i var sitt mörka hörn.

Trine ropade på en madrass och den huvudlösa Mette stod redan med famnen full av sängkläder, färdig att kasta dem mot det eldspyende odjuret, som vårdslöst hängde och dinglade på sin krok.

Då tändes där plötsligt genom en ödets gunst en gnista av medvetande i Sörens bävende inre.

Förhållandevis manlig skred han fram mot lampan och knep den så eftertryckligt i skruven att den slocknade alldeles, så att omgivningarna som förut stått i ljus låga nu lades i beckmörker.

— Ni är just ena rara höns! Ni är förbannemej inte bättre värda än att ni skulle ha ett ordentligt kok stryk i ändalykten, så som ni står och fam- lar med det förbaskade skräpet!

Det var inget tvivel om att den förpinade själ som i det djupa mörk- ret fick utlösning i dessa tröstefulla ord var Sörens.

— Kan ni få eld på en talgdank i röda rappet! En ser ju inte sina egna fötter i detta kolsvarta elände, ljöd rösten från samma hörn.

— Ja, ja, sa Mette milt, det är inte nödvändigt att du vrålar så, ingen skada har ju skett.

— Det är då vid min salighet inte din förtjänst, din slabba, stegade Sören vidare; dessa och liknande ut- brott bidrog så bra till att dämpa hans egen ångslan.

Så tog han itu med lampan, för nu hade han fått nog av deras vedervärdigheter, sa han.

Och få minuter efteråt sände den underbara ut ett så strålände ljus över det låga rummet att varje föremål låg badat i dess strålknippen.

Och Trine gick trippande omkring

Efter förbundsmötet har de flesta SKV-distrikten genomfört sina årskonferenser, som genomgående varit mycket lyckade och gett exempel på många goda initiativ ute i avdelningarna, uppslagsrikedom och arbetsvilja. Av utrymmesskäl kan vi här bara ge korta referat från några av dessa konferenser.

Smålandsdistriktet

höll årskonferens i Värnamo söndagen den 11 mars. Verksamhetsberättelsen gav prov på många goda lokala initiativ. Flera av avdelningarna har representanter i de lokala barnfilmklubbarna och från Värnamo rapporteras att avdelningen medarbetade vid klubbens säsongavslutning, där över 250 barn och ett 100-tal föräldrar deltog. Den livliga aktivitet som alltmånga präglar avdelningarnas verksamhet har resulterat i ökat medlemsantal och en vacker höjning av prenumerantupplagan på Vi Kvinnor.

En arbetsplan som främst tar sikte på medlemsvärvning och höjning av vår tidsnings lösnummerupplaga i distriktet lades fram för konferensen, som beslutade att alla klutar skall sättas till för uppgifterna, så att man vid nästa årskonferens, då distriktet firar femårsjubileum, betydligt har stegrat SKV-rörelsens inflytande i Småland.

Förbundet representerades av fru Birgit Jansson, Örebro, som på ett förtjänstfullt sätt redogjorde för det väsentliga i familjeutredningens betänkande. I den påföljande debatten blev diskussionen livlig kring frågor som enhetsskolans förverkligande och behovet av lekskolor och andra småbarnsinstitutioner. Ett uttalande till regeringen i frågan om barnbidragen antogs enhälligt. I detta uttrycktes önskemål om att redan innevarande år ett provisoriskt tillägg ges till barnbidragen.

På lördagsekvällen var Värnamo-avdelningen värd vid en särdeles lyckad fest, där bl. a. 18 rara ungar

som en äggsjuk höna och ställde sig provande än i det ena hörnet, än i det andra, och alla hennes ord förvandlade sig till lovtal på hennes läppar.

Också gamle Anders gled omsider in genom dörren, såg ett ögonblick misstänksamt och med huvudskakningar på tingesten och gick därpå stilla hän och lade värdepapperen på deras vanliga plats.

Och barnen kröp på alla fyra rätt under den och såg med blanka beundrande ögon in i dess gula låga.

Och bred och maklig och med korslagda armar satt Sören Sejbaek i länstolen vid kakelugnen och tog emot hyllningarna för att han dock till syvende och sist var den som fått »spektaklet att krängla rätt».

— Ja, ser ni det, gott folk, sa Sören, det är handlaget det kommer an på.

Glad maskerad var det den 19 februari hos Västra Lundbyavdelningen i Göteborg. 115 barn var samlade till den lyckade festen där några av de roliga maskerna ställde upp framför kameran.

Från våra avdelningar

framträdde i en liten pjäs och skördade massor av applåder. Ett annat festligt inslag i det rikhaltiga programmet bjöd Apladals Folkdanslag på. Avdelningen hade låtit inbjuda utgå till bl. a. Kooperativa Kvinnogillet och därifrån deltog många medlemmar i festen.

Värmland

Den 18 mars samlades ombud från alla värmlandsavdelningarna till årskonferens i Kristinehamn. Nära ett 40-tal ombud och åhörare hade samlats när Kristinehamnsavdelningens ordförande, fru Svea Andersson, hälsade välkommen.

Två punkter stod på konferensens dagordning: rapporten om verksamheten och de närmaste uppgifterna samt samhället och barnfamiljerna. Distriktets ordförande, fru Gun Höjlund, gav i sin redogörelse över verksamheten en återblick på de viktigaste händelserna under det gångna året och betonade de stora framgångar fredens krafter kunnat notera. Hon underströk hur nödvändigt det är att vårt arbete blir ännu mera utåtriktat, att vi måste söka kontakter med andra kvinnoorganisationer och enskilda i de aktioner vi genomför kring kvinnornas och barnens intressen. Som exempel på vällyckade aktioner nämnde hon bland annat Vitsandsavdelningens resolu-

ta uppträdande då man från kommunens sida avtog kravet på skolskjutsar för barnen. Avdelningen beslutade då att bekosta skolskjutsen, vilket också skedde. Och så småningom förde till att kommunen äntligen beslutade ikläda sig det ekonomiska ansvaret för saken!

Förbundsstyrelsens representant, red. Valborg Svensson, gav en intressant redogörelse över familjeutredningens betänkande och diskussionen efteråt blev mycket livlig. En rad lokala problem diskuterades, bland annat den bristfälliga skoltandvården och bristen på hemvårdarinnor. Konferensen enades om två uttalanden att tillställas regeringen: det ena med krav om höjda barnbidrag, det andra med krav på sänkning av militärutgifterna till fromma för den sociala omvårdnaden.

Arbetet för tidningen Vi Kvinnor debatterades också livligt och från flera avdelningar gavs redogörelser över hur detta arbete organiseras.

I en paus under förhandlingarna bjöd kristinehamnskvinnorna på en festlig och naturligtvis mycket uppskattad lunch.

Västmanland-Dalarna

På långfredagen höll Västmanland-Dalarnes distrikt sin årskonferens i Västerås. Det var en bra konferens med 30 deltagare och den

Det nya klädstrecket

Historien om två misslyckade detektiver.

Det hände den dagen vi hade den första föreställningen i vår egen cirkus — »De tusen sensationernas cirkus».

Det blev en stor framgång. Över trettio personer hade kommit, trots att inträdet kostade 10 öre. För pengarna hade vi köpt grant papper och lim. Annmari, Kurt och jag måste förbereda alltihopa. Också de uppträdande konstnärerna var vi själva. Greta, Kurts lillasyster ledde före varje nummer min get Zicki runt arenan. Hon lockade Zicki med sig med hjälp av en björkkvist, ty Zacki älskade björklöv över allt annat. Varje gång Zacki presenterade ett nytt nummer utbröt publiken i stormande skrattsalvor. Zicki hade numren hängande på magen. Kurt sa att hon gjorde det mycket stiligare än ponnyen i cirkus Barlach.

Vårt program omfattade tjugosex nummer. Min hund Hoppi uppträdde också. Kurt var bland annat trollkonstnär. Men den största succén

präglades av optimism och arbetsvilja.

Verksamheten under det gångna året behandlades ingående och man konstaterade att speciellt i fråga om arbetet för tidningen Vi Kvinnor har resultaten varit mycket goda. En ökning av medlemsantalet kan också noteras och goda lokala initiativ har tagits av flera avdelningar. Som ett gott föredöme när det gäller utåtriktad verksamhet och initiativrikedom framhölls avdelningen i Köping som under det gångna året skaffat sig stora sympatier bland kvinnorna.

Förbundsstyrelsens representant, fru Birgit Jansson, talade om familjepolitiken med utgångspunkt från utredningen om samhället och barnfamiljerna. Konferensen beslutade sända uttalanden till regeringen i barnbidragsfrågan och i frågan om prispolitiken.

gjorde jag, när jag utklädd till kines och hängande i min hårpiska gled ner på en lång lina. Linan var brant spänd mellan två kastanjeträd. Min hårpiska bestod visserligen av säckväv som var hårt snodd och sammanhållen med tunna snören, men den såg i alla fall mycket äkta ut. Jag hade fäst den på huvudet med en läderrem och hade en liten svart mössa över, så ingen kunde se att det inte var en riktig hårpiska.

Till lina använde vi mammas nya grova klädstreck, som det sen blev så mycket förargligheter med.

Med utbredda armar flög jag som en fågel från träd till träd. När jag landade slog jag emot trädet så det knakade i kroppen. Annmari hävdade att numret var alltför riskabelt och för övrigt så bär inte kineserna hårpiskor längre, sa hon, de har blivit moderna människor.

Alltid har hon något att anmärka på! Men jag måste förstås medge att hon hade rätt.

I alla fall var det en lyckad eftermiddag, åskådarna skrattade väldigt — och vi konstnärer också. Hasse Karlsson som hela tiden satt och mumsade på råa morötter skrattade så han satte i halsen och dom fick dunka honom i ryggen för att han skulle få luft.

När vårt cirkusprogram var slut och publiken hade gått lekte Kurt, Annmari och jag indianer en stund. Klädstrecket använde vi som lasso. Efteråt hängde jag upp det på tvättställningen och följde Kurt ett stycke på väg.

När jag kom hem ropade pappa att jag skulle komma in. Redan på hans röst förstod jag att nu var det färdigt igen — vi pojkar luktar oss ju till sånt.

— Var är klädstrecket? frågade mamma.

— Klädstrecket? Det hängde jag ju upp på tvättställningen, svarade jag i sårad ton. Knappt har något kommit bort, genast tror alla att det är jag som tagit det.

— Gå genast och hämta in det då, sa pappa.

Jag sprang ut. Det måste hänga på tvättställningen — men det som inte hängde på tvättställningen det var klädstrecket det. Jag gick runt tvättställningen, jag frågade Hoppi som stod där och skällde, men klädstrecket var borta, alldeles borta.

Stulet! tänkte jag plötsligt. Någon har snott det, det var ju ett fint, nytt klädstreck. Jag måtte avstånd mellan tvättställningen och gatan. Med en lång käpp kunde man lätt nå över.

— Klädstrecket är stulet, sa jag till pappa.

— Hör på här, har ni lekt indianer? frågade pappa. Vilken tur att han inte visste något om cirkusen och mitt farliga konststycke!

— Ja.

— Och klädstrecket har ni alltså använt som lasso?

Hur kom han bara på det? Jag erkände det men sa att jag hade hängt upp klädstrecket igen. Men nu hade det blivit stulet.

Pappa såg på mej, så sa han långsamt:

— Om klädstrecket inte är tillbaka igen till kvällen får du tre dagars rumsarrest.

I såna saker är pappa ovecklig, så jag letade överallt men hittade det inte. Jag sprang till Kurt. Han funderade ett slag, så sa han:

— Det är ju klart att klädstrecket är stulet, jag vet till och med vem som har det.

— Vad för nät???

— Ja, järnvägarn Lundgren på våran gata har snott det.

— Hur vet du det?

— Nu ska du få höra. När jag gick hem mötte jag honom. Kan du gissa vad han hade under armen?

— Klädstrecket?

— En portfölj och ur den dinglede ett stycke klädstreck. Vad säger du nu?

Jag var mållös. Den vänlige, hyggelige mannen var en tjuv? Det skulle jag aldrig i livet ha trott. Men Kurt sa att han kanske var så där vänlig just för att kunna lura människor.

Om vi skulle anmäla det för polisen? Vi beslöt att hellre klara upp saken själva. Men jag skulle ju ha rumsarrest! Kurt sa:

— Gör som om du inte visste någonting och sitt av straffet. När jag behöver dej kommer jag och hämtar dej och då smyger du dej helt enkelt ut genom fönstret. När vi kommer tillbaka med klädstrecket kommer din pappa nog att bli belåten.

Jag sprang hem och sa ingenting.

— Är klädstrecket här? frågade pappa.

— Nej, jag har letat överallt.

— Visa mej din skrivbok.

Det kunde man ju tänka sej!

I skrivboken hade läskpapperet gli. dit över skriften och suddat till den.

— Skriv om det!

Jag skrev om det. Varför hade jag min åsna inte passerat på läskpapperet! När jag var färdig sa pappa:

— Alltså från och med i morgon tre dagar. God natt!

Där stjal någon klädstrecket, du upptäcker tjuven, men tre dagar ger han dej. Skrivningen tvingar han dej att göra om — och det ska vara en far? Varför är han ofta så hårdhjärtad? Vem vet hur mycket han kommer att få ångra det en gång?

Nästa morgon hände ännu en olycka. Zicki var så ledsen och ville inte äta när hon blev utsläppt på morgonen. På middagen när jag kom hem från skolan sa mamma:

— Zicki är sjuk, hon äter inget.

Jag tog in Zicki i huset, Kurt kom och vi pysslade om henne. Vi hade fullt upp att göra och jag brydde mej inte ett dyft om att jag hade rumsarrest och inte fick gå ut.

På kvällen lurpassade vi på herr Lundgren. Kurt ville smyga sej efter honom och hålla hans hus under uppsikt. Jag hade ju tyvärr rumsarrest.

Där! — Herr Lundgren kom. Vad var det han hade under armen? Sin portfölj och man såg tydligt att det låg ett tjockt runt nystan i den. Det kunde inte vara något annat än ett nystat klädstreck.

Kurt knuffade mej i sidan:

— Ser du?

— Ett till! viskade jag.

Herr Lundgren nickade vänligt åt oss. Vi låtsade inte om något men jag var förfärad. En sån hyggelig karl — en brottsling! Han stjal ihop klädstreck från hela byn!

Jag slank in igen medan Kurt upptog förföljandet.

Zicki hade inte ätit något på hela dagen. Allt oftare lät hon höra ett sorgset »bääh», och pappa sa att vi måste nog slakta Zicki. Det ville jag inte höra talas om. Tror han verkligen att jag skulle kunna äta upp Zicki stekt? Jag gick in i mitt rum för jag måste lära mej en dikt, men jag tänkte bara på Kurt, som nu höll utkik efter en förbrytare.

Då knackade det på mitt fönster. Det var Kurt. Han viskade:

— Skynda dej och kom, jag har en plan.

Jag lyssnade. Pappa talade med mamma om Zickis sjukdom. Ett skutt — jag stod utanför och Kurt och jag sprang till herr Lundgrens hus. Under tiden berättade han vad han sett. Fru Lundgren hade ropat på sin man och bett honom spanna upp klädstrecket för hon tänkte hänga tvätt nästa morgon. Herr Lundgren hade kommit ut med klädstrecket. När vi kom fram till hans hus var han precis färdig med arbetet och gick in.

— Nu gäller det att sno sej! viskade Kurt.

Vi smög in på gården och i ett vips hade vi fått ner klädstrecket. Vi sprang vår väg och stannade ett stycke därifrån för att se vad som nu skulle hända. Fru Lundgren kom ut och ropade:

— Du skulle ju spanna upp klädstrecket!

— Det har jag ju gjort, är du blind, kvinna? sa hennes man.

— Ja, då måste jag vara blind! ropade fru Lundgren. Jag ser inget klädstreck. Och jag kan slå vad med dej att du heller inte kan se något.

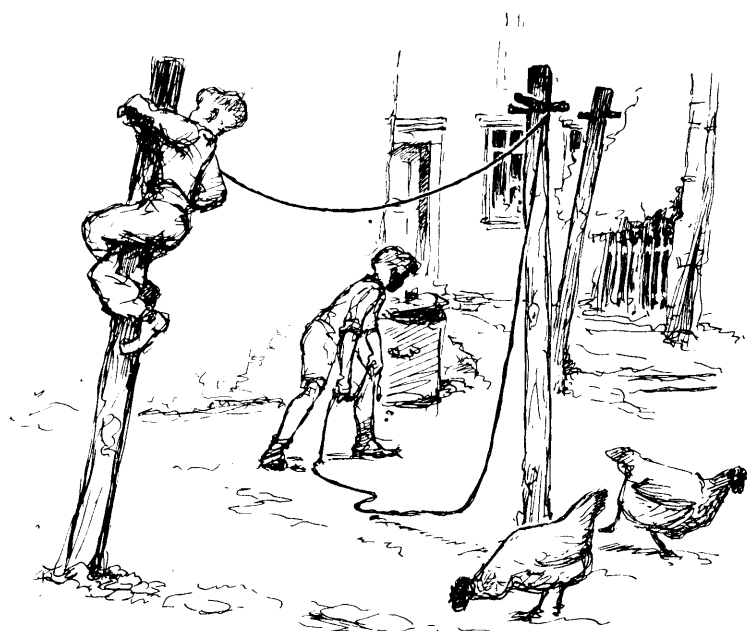
Herr Lundgren gnuggade sej i ögonen. Vi nöp varandra i armarna för att inte brista i gapskratt.

Så smög vi oss bort. Kurt höll klädstrecket under jackan. Ingen hade märkt något.

Jag klättrade genom fönstret in i mitt rum igen och hörde Zickis klagande »bääh!». Det gjorde riktigt ont i mej. Jag gick för att trösta Zicki, men pappa sa:

— Är hon inte bättre i morgon måste vi slakta henne.

Bedrövad gick jag in i mitt rum. Då kom Kurt. Klädstrecket hade han under jackan. Jag klättrade ut genom fönstret. Vi spände upp linan och gladdes när vi föreställde oss hur pappa skulle spärra upp ögonen.

Sen klättrade vi in i mitt rum och lärde oss dikten.

Då kom pappa och frågade:

— Nå, Palle, hur går det med klädstrecket?

Jag gjorde mej dum och frågade:

— Vilket klädstreck?

Plötsligt ropade mamma:

— Där är ju klädstrecket! Hur har det kommit hit?

Vi nöp varandra i armen: »Säg ingenting! Först måste vi övervaka tjuven och fastställa vad han gör med klädstrecken.

— Jag har just hittat det, sa jag, men jag kände hur jag blev alldeles röd i ansiktet. Det är inte så lätt att ljuga.

— Då kan du ju slippa ut ur rumsarresten, sa pappa. Men nästa gång passar du bättre på när du har använt något och ett klädstreck är ingen leksak.

Egentligen är han snäll och rättvis, min pappa. Det måste man säga!

Kurt och jag gladdde oss över vår hemlighet och lärde oss dikten. Båda två läste vi upp den och pappa var belåten.

När jag kommit i säng låg jag länge och hörde Zickis sorgsna klagan. Stackars Zicki, tänkte jag och somnade in.

Nästa dag var Zicki fortfarande sjuk, hon ville inte en gång gå ut. När jag kom hem från skolan var det fortfarande lika illa. Jag tog in henne i mitt rum och lade henne på soffan, men hon bara såg sorgset på mej och bräkte sakta.

På kvällen väntade vi med spänning på herr Lundgren igen. Äntligen kom han och vad bar han under armen? Ett nytt klädstreck!

— Nää, vilken fräckhet, sa Kurt. Det var svårt för oss att inte låtsas om något. För hans skull hade jag haft rumsarrest och det kunde jag inte glömma!

Vi följde efter honom och såg hur han spände upp det nya klädstrecket.

— Egentligen skulle vi sno det för honom, sa Kurt. Men vi tog bara ner det och lät det ligga. Vi var inga tjuvar, som herr Lundgren, men synden måste straffas. Vi såg på avstånd hur förargad han var och gladdde oss.

När vi kom hem hade pappa slaktat Zicki.

— Det gick inte på annat sätt, sade han. Hon led ju bara och klagade oavbrutet.

Gunhild Tegen:

Fredlig kultur

*Ett urgammalt folk
besinningsfullt och utan brådska.
Tempel av sten —*

*människoboningar av lera, kalm
och papper.*

*Skrivtecken i tusental
och god tid att lära.*

*Krut till festraketer
inte till krig.*

*En fredlig kultur
utan vördnad för förändringar.*

*Dyrkan av fädernas andar
ränningen i en räv*

*som sträcker sig genom
årtusenden*

*av tålmod och tyst visdom
glädjefylld.*

*Detta är Kina,
ännu i omdaningens tid
den lyckosamma drakens land.*

*Sist av alla riken
skall det utplånas från jorden.*

Plötsligt kom pappa in till oss i rummet och frågade:

— Hur är det egentligen med klädstrecket?

Jag blev hemskt rädd — vad hade nu hänt?

Pappan såg mycket allvarlig ut och sa:

— Nå, ut med sanningen nu!

Då berättade vi alltihopa för honom: att herr Lundgren var en förbrytare som stal alla klädstreck i byn och att vi hade tagit tillbaka vårt klädstreck från honom.

Pappa ville veta allt i minsta detalj. Vi kunde inte begripa vad som egentligen skett.

— Jo, ni är mej just ett par sköna hjältar, sa pappa och såg mycket ond ut. Där har ni kokat ihop en fin soppa åt er. Och så mycket ni vet: Det är ni som är tjuvarna!

— Vi?

— Ja, ni! Vårt klädstreck hittade jag i Zickis mage. Hon hade naturligtvis fått tag i en ända och börjat tugga på den, så slank den ner och hon fortsatte att svälja, för den stackaren kunde inte annat göra. Det var det hon blev sjuk av. Och nu är det ni som ser till hur ni ska få saken ordnad med herr Lundgren.

Såg jag lika dum ut i ansiktet som Kurt då mätte jag ha sett gräsligt dum ut. Vi glodde på varandra som två — ja, jag vet inte vad jag ska kalla det.

Då kom mamma in, hon hade tvättat klädstrecket och sa:

— Strax får ni getstek! Berätta nu hur det hänger ihop med klädstrecket!

Så blev vi alltså tvungna att berätta hela den bedrövliga historien en gång till. Lugn som en filbunke hörde pappa det hela om igen och passade noga på att vi inte utelämnade några detaljer. Det värsta var att vi till råga på allt blev utskratade.

Sen var jag tvungen att samman med Kurt gå till herr Lundgren och berätta historien för tredje gången. Men då utelämnade vi i varje fall en del...

Men hur var det med de tre klädstrecken som vi hade sett herr Lundgren bära på?

Han upplyste oss om hur det låg till.

Det första klädstrecket hade han köpt därför att det gamla de hade var utslitet. Det andra klädstrecket var inget klädstreck utan en melon som vi tagit för klädstreck. Det tredje klädstrecket hade han köpt därför att de blivit »frånstulna» det andra.

Vi bad herr Lundgren om ursäkt. Men han var inte alls arg, han höll på att skratta ihjäl sej.

Klädstrecket betalade vi med våra sparslantar. Det kostade fyra och femti och det var inte småsaker det för oss. Eftersom Kurt sa att hans mamma behövde ett klädstreck skänkte vi det som varit i Zickis mage till henne och var glada att vi blev av med det.

Ja, tänk vad man kan uppleva.

Vid vår nästa cirkusföreställning kunde min stackars lilla Zicki inte annonsera numren mera. Inte heller mitt nummer med den flygande kinesen var med.

Annmari sa:

— Det gör ingenting. Det är ett alltför farligt nummer. Förresten har kineserna annat att tänka på nu än att resa runt i världen och hänga upp sej i härpiskor. Min pappa säger att överallt i Kina bygger de nya fabriker.

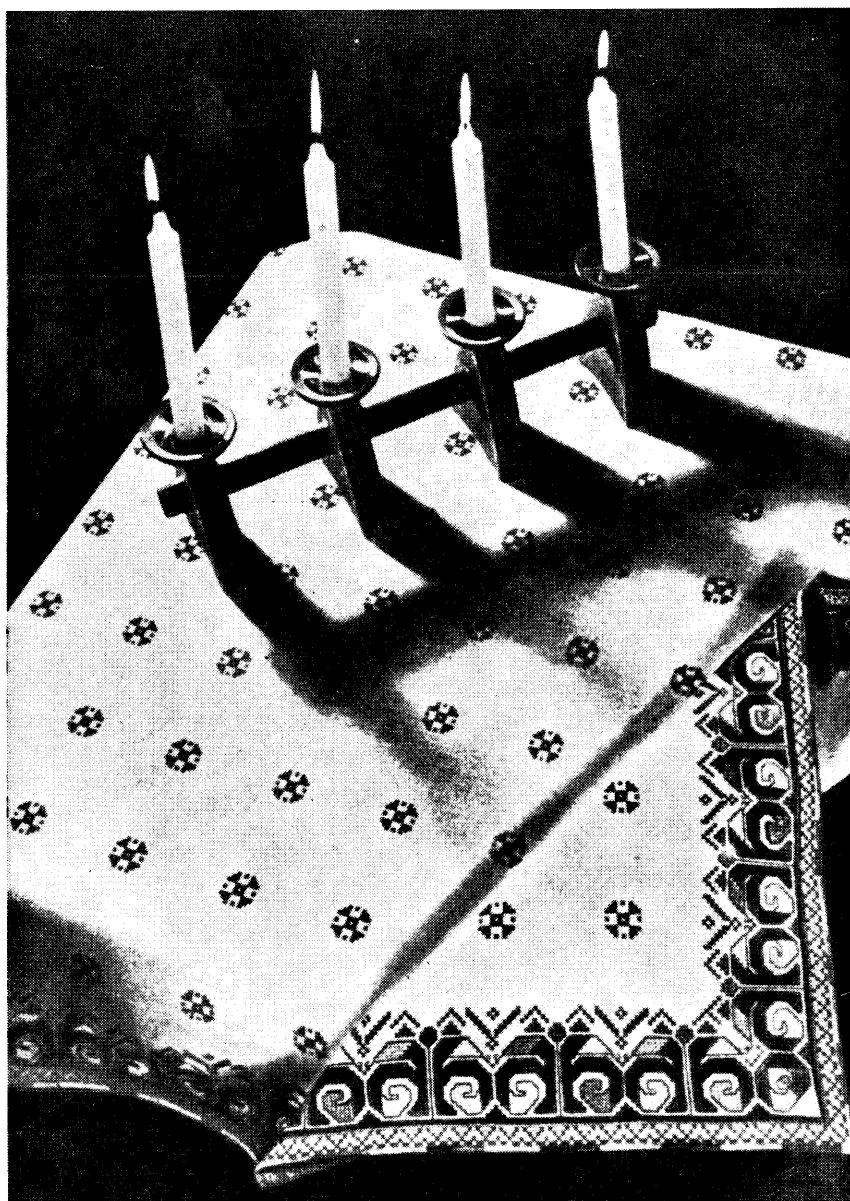
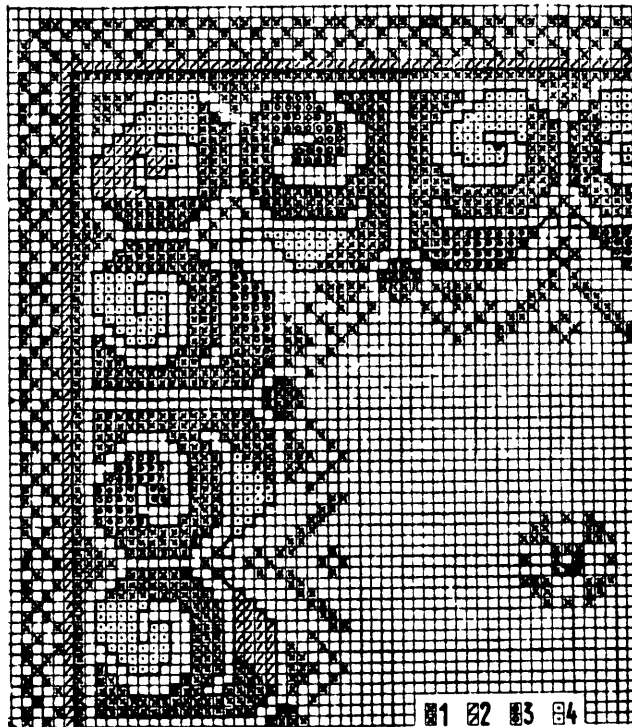
Mot Annmari klarar man sej inte, hon har alltid rätt, fast hon är en flicka.

BORDDUK

i bulgariskt mönster

För den som tycker om att brodera och gärna vill ha ett rejält handarbete ger vi här ett förslag på en vacker duk i korsstyggn. Motivet är bulgariskt. Det är naturligtvis ett väldigt arbete — till gengäld har det bestående värde. Men välj ett bra linne; det lönar sig inte att göra ett så stort arbete på dåligt material. Och eftersom man måste räkna trådarna i tyget (stramalj används inte) måste det vara ett jämt och vackert linne.

Till denna duk har medelgrovt linne använts. Broderiet är utfört i rött, grönt, blått, gult och svart moulinégarn. Under mönsterbilden ser ni hur färgförklaringen anges med siffror: 1 rött, 2 grönt, 3 blått, 4 gult. Ytterkonturerna sys i svarta i s. k. svartsticksöm (allt det övriga är ju korsstyggn). Stjärnmotiven innanför bården sys alla i rött och avstånden mellan dem framgår av den stora bilden. I kanterna viker man tyget mot avigsidan c:a 6 trådar utanför korsstygnsbården och syr med langettstyggn över den dubbelvikta kanten, varvid man varannan centimeter växlar garnfärg i denna följd: röd, grön, gul, blå. När hela dukens kanter är langetterade klipper man bort det överblivna tyget på baksidan med en spetsig sax.

Industrin i Köping...

(Forts. fr. sid. 13)

Nog är det förunderligt att de som styr och ställer i vårt samhälle tycks envisas med att vilja leva kvar i en tid som för länge sen marscherat om oss. Man handlar som om allt vore vid det gamla! Kvinnans plats är i hemmet, dekreterar man fortfarande, men verkligheten i dagens samhälle är ju en helt annan. Produktionen ställer krav också på kvinnorna, även om de råkar vara gifta och ha småbarn. Och mödrar med barn blir inte ekonomiskt hjälpta av att man predikar att kvinnans plats är i hemmet. Den bästa hjälpen för kvinnorna är sådana anordningar som underlättar hemarbetet och barntillsynen och mycket viktigt för dem själva och familjerna är det att deltidsarbete kan organiseras.

Ty visst måste det vara bättre för barnen (och det är ju dem man säger sig ömma för när man talar om att mödrarna ska vara hemma) att

Inom SKV:s stockholmsdistrikt bedrives inte bara en livlig barnteaterverksamhet — man håller sig också med en grupp välsjungande kvinnor, som under ledning av Margot Mårdh ger fest och stämning åt sammankomsterna.

Lediga händer...

»Förr stöpte de ljus hemma. I dag gör de glödlampor i fabriken. Förr satt de vid handvävstolen, i dag står de vid vävmaskinen. Förr satt de hemma med nål och tråd. I dag finner vid dem i konfektionsindustrin. Och nu som förr är de med i fiskelägena, tar del i slätter och skördearbete, ställer med ko och gris och får. Men förr var det kvinnan ensam som lagade till allt köttet. I dag är det män som gör korv och sylta. Förr bakade kvinnorna bröd hemma. I dag är det män som arbetar i bagerierna... Samhället har övertagit många av de uppgifter som kvinnorna förr löste var och en i sitt hem: barnuppföstran, sjukvård, äl-

derdomsvård, det är gamla fält för kvinnoarbete där män och kvinnor i dag arbetar sida vid sida.

Men ännu är det alltför många som inte kan förstå att kvinnorna har krav på att ha nog med ett arbete, som männen har det. Det är en så självklar föreställning, inympad genom århundraden, att kvinnornas händer aldrig, aldrig skall vara lediga. Härefter gick jag förbi två gamla damer på gatan och hörde den ena säga till den andra: '...och så kommer hon hem från kontoret och sitter där hela eftermiddagen med de lediga händerna i knäet!' De händerna som har måst förtjäna till det dagliga brödet med annat än hushållsarbete.»

(Mimi Sverdrup Lunden i sin bok »De frigjorte hender«)

mamman arbetar deltid och har något av krafter och tid över för barnen än att hon ska arbeta på heltid som sliter ut henne i förtid både fysiskt och psykiskt. Och nog måste det vara bättre för produktionen att få ta emot kvinnorna på deltid än att inte alls få ta deras arbetskraft i anspråk, vilket är fallet när barn-tillsynen inte kan ordnas därför att det inte finns några daghem. Genom ett deltidsarbete skulle en mor kunna hjälpa upp familjens ekonomi samtidigt som hon själv får kontakt med andra människor i produktionen. Det skulle öka hennes själv-

känsla, hon skulle känna att hon uppskattas på ett annat sätt än tidigare.

Är det inte på tiden att den gifta kvinnan verkligen får rätt till arbete, även om hennes insats i produktionen inte kan bli 8 utan kanske bara 4 timmar per dag? De övriga timmarna av arbetsdagen kan ju en annan deltidsarbetande husmor inta hennes plats. Nog måste vi kvinnor, både de av oss som är ute på arbetsmarknaden och de som enbart arbetar i hemmet, försöka få till stånd en gemensam front i den här frågan.

Karin Hammarström.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga **kvinnornas rättigheter**: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra **alla barn ett lyckligt liv i trygghet**; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvaret av **freden**.

Tidningen VI KVINNOR
i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen

Redaktionskommitté:
Valborg Svensson, Birgit Ehrén

Utkommer med nio nr pr år.

Prenumerationspris per år:

Kr. 4:50

Lösnummer 50 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro: 513 23. Box 180 73
Stockholm 18

Svenska Kvinnors Vänsterförbund
Förbundsstyrelsens lokaler är
belägna i Kungsgatan 79,
Stockholm. Tel. 53 19 61

Tr.a.b. Plantryck, Sthlm 1956